

פרוטוקול מס' 109
מישיבת ועדת הכספים
יום שלישי, ט' באדר ב' התשנ"ז (18 במרץ 1997), שעה 10:00

נכחו:

חברי הוועדה: אברהם רביץ - היו"ר
רפאל אדרי
נסים דהן
צבי הנדל
יהודה הראל
יצחק כהן
מיכאל נודלמן
אופיר פינס-פז
מיכאל קליינר
אמנון רובינשטיין
אברהם שוחט
סילבן שלום - מ"מ היו"ר
חיים אורון (מ"מ)
מיכה גולדמן (מ"מ)
יצחק וקנין (מ"מ)
אברהם פורז (מ"מ)

מוזמנים: פרומה סידס - מינהל מקרקעי ישראל
קובי הבר - משרד האוצר
קרן דסקל - אגף התקציבים, משרד הביטחון
שמשון וילנר - נציג משרד הביטחון ביו"ש
דובה קריא - ראש חטיבת נכסים ושרותים, משרד הביטחון
עו"ד יצחק נכטל - לשכת היועץ המשפטי, משרד הביטחון
סא"ל יצחק גורביץ' - רע"נ תקציבי אט"ל, משרד הביטחון
ויקטור ברגיל - ראש אגף אמו"נ, משרד הביטחון
שלמה פילבר - סמנכ"ל מועצת יש"ע
עו"ד גלעד רוגל - יועץ משפטי, מעלה אדומים
אבי גרינברג - גזבר מעלה אדומים
אהרון דומב - מנכ"ל מועצת יש"ע
ד"ר דוד קליין - מנהל בכיר בבנק ישראל
אוהד בן אפרת - יועץ לנגיד בנק ישראל
צבי אורבך - חשב בנק ישראל
סילביה פיטרמן - מנהלת מחלקת מטבע חוץ, בנק ישראל
אפרים גרוס - משנה למזכיר כללי, בנק ישראל

היועצת המשפטית: אנה שניידר
היועצת הכלכלית: סמדר אלחנני
מנהל הוועדה: אייזיק קרשנר
רשמה: אירית שלהבת

- סדר היום:
1. החלטת משכורת נושאי משרה שיפוטית (תיקון), התשנ"ז-1997.
 2. עיסקה של מינהל מקרקעי ישראל.
 3. הצעת חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 11) (דמי הבראה), התשנ"ז-1997 (של תה"כ דוד ראם).
 4. סיכום הוועדה בעניין תשלום ארנונה על נכסי המדינה בי"ש"ע.
 5. דינים וחשבונות כספיים של בנק ישראל לשנת 1996.

החלטת משכורת נושאי משרה שיפוטית (תיקון), התשנ"ז-1997

היו"ר אברהם רביץ:

אני פותח בזה את ישיבת ועדת הכספים. הסעיף הראשון יהיה המשך של דיון קודם ביחס לנושאי משרה שיפוטית, אבות בתי-דין איזוריים. בישיבה הקודמת אמרתי שאני אבדוק האם ניתן למצוא דיפרנציאציה בין הדיינים. יש אפשרות לעשות הבחנה בין 42 אבות בתי-הדין האיזוריים, שחלקם הם בתואר ומתמנים באופן זמני במקומות שונים ו-25 מהם מכהנים בפועל כדיינים קבועים.

נסים דהן:

יש 38 אבות בתי-דין, בין בפועל ובין בתואר.

היו"ר אברהם רביץ:

אלה הם הנתונים שיש בפנינו. אנחנו צריכים להחליט על כמה מהם אנחנו נחיל את ההשוואה לנשיאי בתי-המשפט.

נסים דהן:

אני קצת מהסס אם לקבל את ההצעה של כבודו מכיוון שגם בבתי-המשפט יש נשיא בית-משפט בתואר ויש בפועל, וסגן נשיא בית-משפט יש בתואר ויש בפועל. ישבו פה נציגי השופטים ואמרו לנו חד-משמעית שגם אצל השופטים כשרוצים לתגמל מישהו נותנים לו תואר של דרגה גבוהה יותר. אני מבקש שתיבדקו את זה.

אברהם פורז:

אני מכיר רק תואר של סגן נשיא. סגן נשיא זה לא מוגבל, אפשר בבית-משפט למנות כמה סגני נשיא שרוצים.

נסים דהן:

ברגע שהוא מקבל תואר של סגן נשיא הוא גם מקבל משכורת של סגן נשיא. יש בית משפט עם 3 חדרי שפיטה שיש שם 3 סגנים. אין קריטריונים כמה סגני-נשיא יהיו בכל בית-משפט.

אמנון רובינשטיין:

בבית-משפט מחוזי גדול יש 2-3 סגני-נשיא ולא יותר. בבית-משפט קטן אין בכלל.

אופיר פינס-פז:

אדוני היושב-ראש, האם לא הצעת איזשהי הצעת חוק, שכל הדברים האלה יוסדרו על-ידי ועדה ציבורית?

היו"ר אברהם רביץ:

אני הצעתי הצעת חוק גורפת אבל עד שהיא תעבור אני לא תושב שאנחנו צריכים לעכב. יש מיגזר קטן שאנחנו רוצים להשוות אותו לדבר קיים והוא יהיה בתוך הצעת החוק. אני לא תושב שזה יהיה הוגן לתכות דווקא לגביהם.

אברהם פורז:

בשעתו, כשטיפלנו בעניין השופטים, יצאנו מתוך הנחה שאלה שמכהנים בתפקיד נשיא וסגן-נשיא הם גם עוסקים בתפקיד ניהולי מעבר לתפקיד השפיטה. אני תושב

ועדת הכספים
18/03/97

שהפיתרון הטוב ביותר הוא לקבוע למערכת בתי-הדין הרבניים סכום, מספר של איקס מישרות, נקרא לזה "אבות בתי-דין בכירים", שעליהם גם יוטל העניין המינהלי, והם ימנו מתוכם אנשים לתפקידים המינהליים.

היו"ר אברהם רביץ:

בישיבה הקודמת אמרתי שאני אמצא הבחנה, לאחר בדיקה בתוך הנהלת בתי-המשפט. מצאתי שמתוך 42 שהם אבות בתי-דין 25 הם במינוי של קבע. אני רוצה להציע שאנחנו נחיל את ההשוואה לבתי-המשפט על אותם 25 שהם מינוי קבע, שזה יוצא כמעט אותו אחוז כמו שנתנו בבתי-המשפט. אני מציע שנתכנס מאחורי ההצעה הזאת.

נסים דהן:

היות וזה תיקון עוול שנעשה לדיינים אני מבקש לשנות את סעיף 2, שקובע: "תחילתה של החלטה זו ב-1 לחודש שלאחר פרסומה". אני מציע שזה יהיה רטרואקטיבי. אני רואה בזה תיקון עוול, תיקון טעות, וצריך שזה יהיה רטרואקטיבי מיום שחלה הטעות. הרי עשו עוול לבן אדם ועכשיו מתקנים לו את זה ומשלמים לו מהיום והלאה.

אמנון רובינשטיין:

זה תקדים מאוד רציני לגבי העלאת שכר. יש לנו תיקונים רבים מאוד כאלה ואם תחיל כאן את עיקרון הרטרואקטיביות זה יהיה תקדים מאוד מאוד מסוכן.

היו"ר אברהם רביץ:

השופטים גם עשו הסדר רטרואקטיבי. אני מציע להתפשר בעניין הזה, נלך רטרואקטיבית מתחילת השנה, מינואר. לא נלך לשנים קודמות כי זו בעיה תקציבית שאנחנו מעמיסים משנה לשנה.

נסים דהן:

למה מינואר? צריך לתת 6 חודשים, כמו לשופטים.

חיים אורון:

אנחנו בשבוע שעבר העברנו נושא של גימלאים ואני ביקשתי רטרואקטיביות על גימלה של אדם שעלה בגיל 50. הסבירו לי שזה בלתי אפשרי, בשום פנים ואופן לא.

נסים דהן:

אבל פה זה תיקון עוול. היום מתברר שקיפתו בן אדם במשך שנה שלמה.

היו"ר אברהם רביץ:

הייתי רוצה שנקבל את הדברים האלה בהסכמה ולכן אני מציע שנסתפק ב-25 מתוך אלה שהם מינוי של קבע ומשמשים בפועל, ושהרטרואקטיביות תהיה רק מתחילת השנה. ההגדרה היא "ראש אבות בתי-דין, ואב בית-דין אזורי במינוי של קבע". "תחילתה של החלטה זו מה-1 בינואר 1997".

אני מודה לכם.

ועדת הכספים
18/03/97

אישור עסקה של מינהל מקרקעי ישראל לפי סעיף 2(6) לחוק מקרקעי ישראל תש"ך-1960, חליפין בין מדינת ישראל לקרן קיימת לישראל

היו"ר אברהם רביץ:

אני מבקש שגברת פרומה סידס תסביר לנו את העסקה שאנו אמורים לאשר.

פרומה סידס:

אנחנו מציעים פה לאשר עסקת חליפין בין קרן קיימת למדינת ישראל. לפי סעיף 2(6) לחוק מקרקעי ישראל, תש"ך-1960, עסקת חליפין בין מדינת ישראל לבין הקרן הקיימת לישראל טעונה אישור של ועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר אברהם רביץ:

בעסקות החליפין אני זוכר שתוקן שהמינהל יותר לא עושים חליפין עם יחידים אלא מוכרים וקונים.

פרומה סידס:

זה חליפין כשמוכרים וקונים, והתמורה היא בקרקע.

היו"ר אברהם רביץ:

אבל יש החלטה גורפת שאם אני כיחיד רוצה להתקזז עם המינהל זה אסור, יהיה צורך בשמאי לקניה ושמאי למכירה.

פרומה סידס:

בכל מיקרה גם עסקת חליפין נעשית עם שמאי, הקרקע הנמסרת והקרקע הנרכשת. פה יש בקשה לעשות עסקת חליפין. 272 מטר של קרן קיימת שאנחנו מעבירים למדינה מצטרפים לחלקה בבעלות פרטית שיש בה תיכנון. מכיוון שלא ניתן למכור קרקע של קרן קיימת עושים עסקת חליפין, מעבירים 272 מטר למדינה ולאחר מכן עושים את עסקת המכירה על-פי התיכנון. לכן אנחנו באים עם העסקה הזאת.

נסים דהן:

בפעם קודמת כשהיתה מונחת בפנינו עסקה כזאת הערנו, וזה רשום בפרוטוקול, שמתוך המיסמכים שהוצגו ברור שהבקשה באה לפנינו אחרי שהעסקה בוצעה בפועל ושאנחנו מאשרים את זה וטרואקטיבית. אני מקווה שהפעם זה לא קורה כך.

פרומה סידס:

עסקת החליפין הספציפית הזאת אושרה בתנאי שהיא תאושר על-ידי הדירקטוריון של הקרן הקיימת לישראל ועל-ידי ועדת הכספים של הכנסת. אישור דירקטוריון יש לנו. היום אנחנו באים לוועדת הכספים.

נסים דהן:

האם בפועל בשטח זה כבר בוצע? הכביש כבר נסלל?

פרומה סידס:

זה לא הכביש, הכביש הוא סלול. פה מדובר בקרקע בבעלות פרטית. חלק ממנה, שהוא בבעלות הקרן הקיימת, מצטרף לאותה קרקע פרטית על-פי תכנון שבוצע בשטח. מעבירים את זה לבעל הקרקע הפרטית אך מכיוון שלא ניתן להעביר קרקע של הקרן

ועדת הכספים
18/03/97

הקיימת לישראל לגוף פרטי, על-פי האמנה בין המדינה לבין הקרן, לכן מעבירים את זה למדינה והמינהל עושה עיסקת מכר. תיבנה שם תחנת דלק.

אמנון רובינשטיין:

לפי החוק קבעו מקדמת דנא שמותר למכור לכל היותר 100,000 דונם קרקעות המדינה. כמה מכרו עד כה?

פרומה סידס:

אני לא יודעת. אני זוכרת שבשנת 1983 ועדת גולדלברג הגישה דו"ת שדיבר על בערך 40,000 דונם. אין לי מושג מה קרה מאז ועד היום.

אמנון רובינשטיין:

דבר שני, נהגתם להעביר לקרן קיימת קרקע ללא חליפין. האם הנוהג הזה נפסק?

פרומה סידס:

אנחנו לא מעבירים קרקע לקרן קיימת ללא תמורה. התמורה היא לא כספית אלא בקרקע, כלומר רק עיסקאות חליפין.

היו"ר אברהם רביץ:

יש לי שאלה מתתום אחר לחלוטין. אם לא תוכלי לענות אולי תוכלי להעביר את שאלתי לאנשים מתאימים במינהל. נודע לי שהתנהלו דיונים במינהל לגבי קרקעות ששווקו לאוכלוסיות במיכרזים כדין וכחוק. מטבע הדברים בקרקע מתפתחת יש קרקע ציבורית שמועברת לעירייה (וזה צבוע בצבע תום), ויש קרקע ציבורית אחרת, שגם כן נועדה למבנים ציבוריים, אבל היא לא מועברת לעירייה (זה צבוע בירוק). מהעירייה אתם לא גובים כסף עבור הקרקע ואני יודע שהתנהלו אצלכם דיונים על כך שגם הקרקעות הירוקות לא תשווקנה תמורת תשלום אלא לפי קריטריונים נורמטיביים של מיכרזים לצורכי מוסדות ציבור שמשמשים את האוכלוסיה אבל שהממלכה איננה משלמת עבורם, זאת אומרת זה לא עובר לעירייה. אני יודע שהתנהלו דיונים, זה פורסם גם בעיתונות. איפה הדברים עומדים היום?

פרומה סידס:

אני מוכנה לשאול.

מיכה גולדמן:

אני אגיד לך איך היו עושים את זה בעבר (אני לא יודע מה קורה בשנים האחרונות). ברשות מקומית כשבונים שכונה חדשה המינהל צריך להפריש 40% לצרכי ציבור של הרשות המקומית. כשהרשות המקומית צריכה לבנות מוסדות ציבור היא מתחשבת עם מינהל מקרקעי ישראל כדי לא לשלם. כשהיא בונה בית-ספר היא לא משלמת עבור הקרקע שעליו נבנה בית-הספר משום שרואים בקרקע הזאת חלק מההפרשה של 40% לצרכי ציבור ללא תמורה. לעומת זה מה שצבוע בירוק לא תמיד עובר לרשות המקומית. הוא נמצא בשיפוט הרשות המקומית אבל אי אפשר לבנות עליו מבנה ציבור אלא אפשר במיקרה הטוב לבנות עליו מיתקן של קרן קיימת, מיתקני שעשועים, מיתקני ספורט, לא מבני ספורט אלא מיתקנים לשעות הפנאי, לא מעבר לזה. במועצות איזוריות זה מאוד בולט, יש שטחי יער.

היו"ר אברהם רביץ:

אני אתן לך דוגמא מהשטח שאני מכיר. יש למשל איזורים בשטח תום שעוברים לעירייה אבל יש שם גם שטח שמיועד לסמינר למורים.

ועדת הכספים
18/03/97

מיכה גולדמן:

זה חלק מה-40%.

היו"ר אברהם רביץ:

לא. העירייה אומרת שזה לא נמצא אצלם ושזה לא מעניין אותם. אני מדבר מתוך ידיעה. ואז מה עושה המינהל? הרי יש כל מיני ארגונים ועמותות שרוצות להקים סמינרים או ישיבות והן מתחילות להתחרות והמינהל משווק את זה תמורת כסף.

מיכה גולדמן:

אם מדובר על בית-ספר למשפטים בהרצליה, ששם העירייה העמידה את המיבנה, זו נקראת מכללה פרטית. מכללה פרטית היא כמו כל עסק רגיל. מכללה איזורית זה משהו אחר.

היו"ר אברהם רביץ:

אני חושב שכל מוסד תינוכי, גם אם הוא נעשה על-ידי עמותה כי המדינה לא יכלה להקים אותו, אם הוא לא לצרכי רווח, אם הוא מלכ"ר, צריך להיות פטור.

מיכה גולדמן:

אבל אם הולך מישהו להקים מכללה פרטית

סילבן שלום:

מה זה מכללה פרטית ומה זה לא מכללה פרטית? כל המכללות האלה שקמות כביכול כמכללות ציבוריות הן בסך הכל עושות משהו אחר, הן קמות עם תמיכה ציבורית כעמותה אבל לוקחים שכר של 150,000 דולר בשנה. זה בדיוק אותו דבר.

פרומה סידס:

זה לא בתחום שלי.

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו מאשרים את הבקשה.

הצעת חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 11) (זמי הבראה), התשנ"ו-1997

היו"ר אברהם רביץ:

לפנינו הצעת חוק נכי רדיפות הנאצים של חבר הכנסת דוד ראם. אין התנגדות של הממשלה.

אנה שניידר:

לפי סעיף 21 לחוק נכי רדיפות הנאצים, נכה שזכאי לתגמולים יקבל על חשבון המדינה טיפול רפואי בנכות שבגללה הוכר כנכה. יש הגדרה של "טיפול" והגדרה לא כוללת הבראה. ההגדרה כוללת: טיפול רפואי, טיפול כירורגי, אישפוז, בדיקות רפואיות, טיפול בית והספקת תרופות. עכשיו יש הצעה להוסיף גם הבראה.

נסים דהן:

כמה ימי הבראה? איפה תיעשה ההבראה הזאת?

אנה שניידר:

בסעיף כתוב שהטיפול הוא בהתאם לכללים שנקבעים, אז גם לגבי ההבראה זה יהיה כך. זה סעיף מסגרת.

איוור קרשנר:

אמרו שזה עולה 20,000 שקל לשנה.

נסים דהן:

נתנו צ'ק פתוח. זו הבעיה שלי.

אברהם שוחט:

מדובר על 800 מיליון. זה התחיל לרדת ואז באה העליה הרוסית וזה עלה מתדש.

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו יכולים אחת מהשתיים: או לדחות את הדיון ולבקש הבהרה מן האוצר לגבי העלויות של הסעיף הזה, או לאשר את הסעיף, מתוך הנחה שהאוצר איננו פזרן בכספים ואם הוא אישר חזקה עליו שזה לא כואב מידי למשק.

נסים דהן:

אני מציע שאנחנו נאשר אבל בכל זאת אנחנו רוצים לדעת מה הסכום שכלול בצ'ק, כמה זה עולה.

היו"ר אברהם רביץ:

אני מציע להוסיף שהשר צריך להוציא תקנות בעניין הזה כי הרי זה לא דבר שמוגדר כל-כך. אנחנו מבקשים שרפרנט של האוצר יבוא וייתן לנו, או ישלח לנו בכתב, את העלות של העניין הזה. תודה. אנחנו מאשרים את זה.

שונות

חיים אורון:

יש לי הצעה לסדר. אני מבקש, אם אפשר, במהלך השבועיים הקרובים להזמין את אנשי האוצר, את מר חיים פלץ, מנכ"ל קופות-החולים, ואת מנכ"ל משרד הבריאות. אני יודע שמתפתח משבר תקציבי קשה מאוד בקופות-החולים, מעבר לבעיית המחלקות הפנימיות, זאת לא בעיה של חורף. זו בעיה של חורף שיכולה להימשך עד החורף הבא, כולל הקיץ והאביב והסתיו. העניין לא מטופל בדחיפות הראויה. כל חודש שעובר מעצים את עוצמת הבעיות. חשב מלווה גם עולה הרבה כסף. אני מתכוון להעלות לדיון גם את העובדה שבקופת-חולים כללית, שמייצגת בכל זאת מעל ל-60% מכל המערכת, מזה חודשיים אין מנכ"ל.

אופיר פינס-פז:

כי שר הבריאות מסרב למנות, זו פריבילגיה של כל שר. היו מספר הצעות אבל הוא חושב שכולם פחות טובים ממנו כשהוא היה מועמד להיות שר הבריאות. שייגיד תודה שהצבענו בעדו בצורה מכובדת. הוא פוסל מועמדים. אם היינו נגדו הוא לא היה עובר.

היו"ר אברהם רביץ:

לשר הבריאות יש מעמד בעניין אבל היו 3 מועמדים והוא צריך לבחור מישהו מהם. אני מוכן באותו דיון לברר מדוע אין מנכ"ל לקופת-חולים כללית. למה קופות-החולים לא פונות אלינו בזעקה? הייתי מעלה את זה לדיון אם היתה מגיעה פניה.

חיים אורון:

המנהיג שלהם בכל זאת היה מר אביגדור קפלן וברגע שאין מנכ"ל לקופת-חולים כללית אז אין מי שיוביל את העסק.

אברהם שוחט:

יש לי רושם שכדאי לעשות דיון על עניין מנהלי חברות הביטוח.

היו"ר אברהם רביץ:

אתמול דיברנו על זה, חבר הכנסת אופיר פינס-פז העלה את העניין, ואמרנו שאנחנו ניתן למר דורון שורר זמן, מה גם שהוא קיבל החלטה.

סילבן שלום:

אתמול ועדת הכלכלה ניהלה דיון בנושא מה הכנסה, מסירת ידיעות לחברת החשמל. זו שערוריה שאין כדוגמתה. זה לא מתפקידה ולא מסמכותה של ועדת הכלכלה. אלה דברים שלא ייעשו. זו פשוט נגיסה בסמכויות הוועדה.

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו נבדוק אם עד לפגרה יש בסדר היום שלנו זמן להכניס דיון בנושא הזה.

סיכום הוועדה בעניין תשלום ארנונה על נכסי המדינה בישראל

היו"ר אברהם רביץ:

בישיבה הקודמת לגבי תשלומי ארנונה לרשויות, כולל הרשויות ביהודה, שומרון וחבל עזה, אנחנו המלצנו על כך שאכן רשויות הביטחון ישלמו ארנונה גם ביהודה, שומרון ועזה, כמו שמשלמים בצד הזה של הקו הירוק. נותרו כמה שאלות באוויר על דרך ישום ההחלטה הזאת.

אברהם שוחט:

אם זה באיזור B ישלמו לפלשתינאים?

היו"ר אברהם רביץ:

השאלה הזאת הועלתה.

נסים דהן:

אנחנו לא יכולים לחוקק חוק לגבי שטח פלשתינאי. שהם יתוקקו חוקים שהם רוצים לגבות מיסים.

היו"ר אברהם רביץ:

כולכם יודעים על מה אנחנו מדברים. צריך לעשות את זה בזהירות. אז הועלו שאלות מה זה שטח, שטח ירי, שטח אימונים, וכולי. והנה באנו היום כדי לבדוק איך אנחנו מבצעים את הנושא הזה באופן מעשי.

סילבן שלום:

תודה אדוני היושב-ראש. אנחנו פותחים ישיבה שניה, הפעם בהשתתפות נציג הביטחון באגף התקציבים. מר יוסי כהן מאגף התקציבים לא אתראי על תחום הביטחון והוא לא ידע מה לומר, אלא לאתר שיחת טלפון.

היו"ר אברהם רביץ:

היו שתי החלטות. החלטה אחת אמרה שאנחנו מחייבים את ההשתתפות הזאת. שנית החלטנו להביא את משרד האוצר ואת משרד הביטחון אל שולחן אחד, שהם ביניהם ימצאו את הדרך, כי בינתיים באוויר נותרו שתי גירסאות. גירסה אחת אמרה שהאוצר בתקציבו אכן הביא זאת כבר בחשבון ושזה על חשבון משרד הביטחון; והיתה גירסה אחרת של אנשי משרד הביטחון שאמרו "לא מיני ולא מקצתי, לא דובים ולא יער, לא דובר על הדבר הזה ואם אתם כופים עלינו מטלה נוספת אנחנו צריכים לקבל עוד כסף".

אופיר פינס-פז:

היתה גם שאלה כמה זה אמור לעלות.

היו"ר אברהם רביץ:

זה ברור, אם זה אמור לעלות מעט אז לא עושים ויכוחים, חבל לדבר על זה.

נסים דהן:

לפי הפירסומים היום בעיתון זוג יהודים מוינה הורישו את רכושם בשווי 32 מיליון שקל למשרד הביטחון.

ועדת הכספים
18/03/97

תיים אורון:

לפי דעתי יאמרו שאסור מעבר לקו הירוק.

היו"ר אברהם רביץ:

אני הייתי מציע את ה-32 מיליון שקל להקדיש לאותן אלמנות שמחייבים אותן לחיות שלא במסגרת הנישואין כדי שתמשכנה לקבל את הקיצבה. אני חושב שזו מצווה יותר גדולה וזה בדיוק מתאים, הירושה מתאימה לעניין הזה.

מיכה גולדמן:

זאת הצעה שיש עליה קונצנזוס.

סילבן שלום:

הנושא הזה הגיע לדיון מאתר ויש מצב של אפליה ללא הבחנה בין תשלומי הארנונה בתוך תחומי מה שנקרא מדינת ישראל לבין אותם איזורים שנמצאים ב"איזור" - לפי ההגדרה המשפטית הם נקראים "האיזור" - כאשר גם יש הבחנה: משטרת ישראל משלמת במעלה אדומים וצה"ל איננו משלם. אני קיימתי שיחה באוצר לגבי העניין הזה ובאוצר אמרו שהם מבחינתם מכירים בעניין הזה אבל שמשרד הביטחון צריך לשלם. כשמשרד הביטחון היה כאן הוא אמר שהם לא אמורים לשלם את העניין הזה מתקציבם, אם יתנו להם עוד כסף הם ישלמו. משרד הביטחון קיבל תוספת מהאוצר לגבי אותם תשלומי ארנונה שהוחל בתשלום החל מ-1995. הטענה היתה שהכסף הזה יועד לתשלומי ארנונה אך ורק בתוך תחומי הקו הירוק. אני שאלתי האם זה כתוב באיזשהו מקום וביקשתי ממר יוסי כהן לבדוק את זה. הוא התקשר למר עוזי לוי וחזר לכאן. הוא אמר שהאוצר מכיר בצורך בתשלומים לאותם איזורים מבחינה עקרונית. האוצר טען שמר עוזי לוי לא יודע או שהוא לא הבין אבל מר עוזי לוי אמר שאכן הכסף הזה שניתן להם ב-1995 כולל את התשלומי עבור כל האיזורים, לא רק עבור האיזורים בתוך תחומי הקו הירוק אלא לגבי כולם.

היו"ר אברהם רביץ:

אפשר לבדוק את צדקתו לפי הסכום.

סילבן שלום:

סא"ל יצחק גורביץ' העלה את הטיעון שהדבר הזה יהיה בסכומים הרבה יותר גדולים מאשר מועצת יש"ע ביקשה. מועצת יש"ע דיברה על 20 מיליון שקל. בתחילה משרד הביטחון דיבר על 30 מיליון אבל לאחר מכן אמר שזה יכול לעלות גם מאות מיליונים. ואז ביקשנו לדעת מה בדיוק הסכום. שטחי אש אינם בתוך הסכומים שכלולים בארנונה. המועצות האיזוריות בתוך יהודה ושומרון אינן מועצות איזוריות ברצף טריטוריאלי כמו המועצות האיזוריות בתוך תחומי הקו הירוק אלא הן מובלעות. זה לא מצב שכל השטח נמצא באותו שטח מוניציפלי של המועצות האיזוריות. מה שלא בתחום המוניציפלי שלהן אין להן אפשרות לקבל עליו ארנונה. בשבוע שעבר אנחנו המלצנו, לאחר שחבר הכנסת אופיר פינס-פז הציע איזשהי הצעה, אנתנו חיפשנו החלטה פה אחד, שהצטרפו אליה חברי הכנסת מיכה גולדמן ואופיר פינס-פז, שאנחנו כוועדת הכספים ממליצים להעביר את הכספים האלה למועצת יש"ע.

אברהם שוחט:

אני מתנגד. האם היתה על כך הצבעה?

אופיר פינס-פז:

היתה הצבעה אבל על נוסח אחר.

ועדת הכספים
18/03/97

סילבן שלום:

היתה החלטה גם על דעת חברי הכנסת גולדמן ופינס-פז. אנחנו המלצנו שהכספים האלה אכן יועברו על-ידי משרד הביטחון. המחלוקת בין האוצר לבין משרד הביטחון, מי יעביר את הכסף, אותנו זה פחות מעניין. את משרד האוצר ואת משרד הביטחון זה מאוד מעניין, משרד האוצר בטח רוצה שזה יהיה מתקציב משרד הביטחון ואילו משרד הביטחון רוצה תוספת תקציב לעניין הזה. אנחנו רוצים לדעת מה אתם מתכוונים לעשות? האם אתם מתכוונים לשלם? אם כן, מתי, כמה ואיך התהליך הזה מתחיל? אנחנו רוצים שהדבר הזה יקבל היום תשובה ברורה.

ויקטור ברגיל:

אדוני היושב-ראש אני רוצה לתק את הטעויות שלנו ולצרף מיסמך שייבהיר לך מה קרה בשנת 1995.

אברהם שוחט:

שיעור הארנונה היום, לא בערי עולים, הוא 30%.

קובי הבר:

אני אשתדל להבהיר את עמדת אגף התקציבים במשרד האוצר. אם החוק, או ההליך המשפטי, או כל פרוצדורה אחרת, יחייבו לשלם ברור שמשרד האוצר לא יתנגד כנגד הליך חוקי כזה. כמו שהיה את התיקון של חבר הכנסת פורז על ה-10%, 20% ו-30% ואנחנו משלמים. במשרד הביטחון היום זה עומד על 30%. בשלב הזה אם ההליך המשפטי יחייב לשלם, הממשלה תשלם.

סילבן שלום:

לא אם ההליך המשפטי אלא

אופיר פינס-פז:

אתה רוצה לענות במקומו? תן לו לדבר. אתה מנחה אותו להגיז דברים שהוא לא רוצה לומר.

סילבן שלום:

עם כל הכבוד, אני לא מנחה אותו להגיז את מה שהוא לא רוצה. אני אשאל אותו מה שאני רוצה. תיקח אוויר ותירגע. אתה אומר שאם יהיה הליך משפטי או מצב של חוק, אז תפעלו בדרך מסויימת. אבל אין הליך משפטי ואין חוק. מה העמדה שלכם?

קובי הבר:

לדעתנו אנחנו לא צריכים לשלם. אם ההליך המשפטי יחייב אותנו, הממשלה תשלם. אם לא יהיה הליך משפטי, אז לא.

סילבן שלום:

מר יוסי כהן אמר פה דברים אחרים. מי מייצג את האוצר: אתה, מר יוסי כהן או שר האוצר, שחושב שכן צריך לשלם? יוסי כהן בא הנה בשבוע שעבר בשם האוצר ואמר שמשרד האוצר מחייב תשלום.

קובי הבר:

דיברתי עם מר יוסי כהן לפני הישיבה היום. משרד האוצר רואה בחיוב תשלומי ארנונה בכללותם והוא לא רואה הפרדה בין תחומי הקו הירוק לבין תחומיה מעבר לקו הירוק. מר יוסי כהן אמר לי שזה מה שהוא מסר לוועדה. אם הוא אמר דברים

ועדת הכספים
18/03/97

אחרים אז אני לא יודע. גם בתחומי הקו הירוק משרד האוצר שילם רק אחרי שהיה תהליך חקיקה. העמדה של אגף התקציבים במשרד האוצר היא שאם יהיה הליך משפטי או חקיקתי שייחייב לשלם אז ישלמו. בתפיסה, אם המשרד רואה בחיוב או לא רואה בחיוב, זה משהו אחר.

היו"ר אברהם רביץ:

לגבי תשלומים בתוך הקו הירוק האם משרד האוצר משלם מתוך איזשהי התנדבות? הוא פועל על-פי חוק. האם יש לכם פרשנות שהחוק הזה חל רק בתוך הקו הירוק?

אנה שניידר:

כל חוק חל רק בתוך תחומי מדינת ישראל. המפקח צריך להכין צו. ההליך המשפטי בבג"ץ הוא בעצם לגרום לכך שהמפקד יוציא צו.

היו"ר אברהם רביץ:

זה שהמפקד איננו מוציא היום את הצו. זה בגלל חוסר כסף. אם היה כסף הוא היה מוציא את הצו. זה מין ביצה ותרנגולת. הרי אנחנו כאן בוועדה יכולים לגרום לכך שהמפקד יוציא את הצו.

קובי הבר:

עמדת משרד האוצר בקשר לכל תשלומי הארנונה, בתוך תחומי הקו הירוק ובתוך תחומי יו"ש, כל התקציב אמור להגיע ממקורות המשרדים. זו העמדה החד-משמעית מול עמדת משרד הביטחון. עמדת משרד האוצר לגבי תשלומי הארנונה היא תדה מאוד, שכל תשלום ארנונה, לא משנה איפה זה, מגיע ממקורות של המשרדים. בשנת 1995 על הנתח הראשון של ה-10% בלבד היה איזשהו הסדר יחודי מול משרד הביטחון. בשנת 1995 הם קיבלו תוספת במחירי 1995 של 28 מיליון שקל בבסיס התקציב, זה ענה על הדרישות שלהם באותו זמן לגבי ה-10% בתוך הקו הירוק.

אברהם שוחט:

אני מדבר בתור ראש עיר לשעבר ולא בתור שר אוצר לשעבר. היו שתי קבוצות אוכלוסיה. היו ישובים שהוגדרו כ"ישובי עולים", שם שילמו 100% - ואני רבתי עם גברת דובה קריא ממשרד הביטחון לגבי איזשהו מחנה שהיה בתחום של ערד ובסוף קיבלתי. לא רצו לגלות לי כמה בנוי, כמה לא בנוי, תגיגה שלמה עשיתי והוצאתי את הכסף. באותם ערים שלא הוגדרו כ"ערי עולים" הצבא לא שילם ארנונה. חבר הכנסת לשעבר וירשובסקי העביר תוק שאמר שצריך לשלם. החוק הוקפא כל פעם בחוק ההסדרים עד שבסוף באו חברי הכנסת גדליה גל ואברהם פורז ואמרו שהם "משחילים" אותו בהדרגה, לאט לאט. אני מבין שהוא מיושם היום עד 30%. יש מקומות שמשלמים 100% ויש מקומות שמשלמים 30%, מה שלא הוגדר כ"עיר עולים". אם הבנתי נכון, זה נותן בסך הכל היום 127-130 מיליון שקל ארנונות בתחום הקו הירוק בשתי הקטגוריות, ואת זה משלמים. אני רוצה להציג משהו שאני לא בטוח שאנשי יהודה, שומרון ועזה יאהבו לשמוע. מה נעשה עם הכסף? כשאנחנו התווכחנו עם השלטון המקומי ובאו ואמרו לנו שלא נתנו להם ליווי חולים ומרכיבי שכר הוספו ושיש להם צרות, אמרנו: מאה אחוז, אבל מצד שני יש לכם גידול בהכנסות דרך החוק הזה. הרי מה המועצות עושות ביהודה ושומרון, אם הם מבינים את המשמעות של העניין? כל העסק שם נתמך על-ידי הממשלה בסכומים ענקיים, ובצדק.

סילבן שלום:

בקו העימות זה לא נתמך על-ידי הממשלה?

אברהם שוחט:

צריך מייד לקחת את הכסף מהמענק ולהעביר את זה למשרד הביטחון ולשלם. ארנונה.

ועדת הכספים
18/03/97

צבי הנדל:

קודם כל שאנחנו נחליט שמשלמים ארנונה, אחר-כך נוריד מהמענק.

אברהם שותט:

בשלטון המקומי עשו בדיוק אותו דבר. לקחו את ה-30 מיליון והורידו מהתקציב.

צבי הנדל:

בתיאוריה אתה צודק אבל בפועל אתה יודע שזה לא עובד ככה. אתה יודע כמה חסר? אתה יודע כמה משרד הפנים חושב שצריך לשלם למועצה והוא רק אומר שאין לו?

אברהם שותט:

משרד הפנים יכול לשלם גם 70 מיליארד וזה לא יספיק, והוא גם יהיה מבסוט לשלם 70 מיליארד. אני אמרתי את זה תמיד, גם כשהייתי ראש עיר. משרד הפנים כל השנים היה רוצה לשלם כמה שיותר כי הוא השיג מזה כל מה שהוא רצה.

קובי הבר:

ב-1995 במסגרת הסדר כולל על תקציב משרד הביטחון היה איזשהו נתח שנתנו בגין אותם 10% ראשונים לפי דרישת הצבא, 28 מיליון שקל. בשביל ההגינות, אני מניח שבאותה תקופה מכיוון שלא היה את אי"ש אז הצבא לא תימחר את הבסיסים ביו"ש והוא דרש את ה-28 מיליון שקל.

סילבן שלום:

האם כתוב בהסכם שזה רק בתחומי מדינת ישראל?

קובי הבר:

באותו דיון ב-1995 נאמר: "משרד האוצר יעביר למשרד הביטחון 28 מיליון ש"ח בנושא זה (בנושא של הארנונה 10%). סכום זה ממצה את דרישות משרד הביטחון לקבלת פיצוי בגין החלטת הכנסת להעלות את שיעור הארנונה על מתקני משרד הביטחון וצה"ל ל-10%. הבסיס יתווסף לבסיס תקציב הביטחון משנת 95 ואילך". אני מניח שבאותה שנה לא היה את הסוגיה של תשלום בשטחי יו"ש וכשהם באו ודרשו את ה-28 מיליון אני מניח שהם לא תימחרו את יו"ש בתמונה. מאז אותו תהליך קרו שני דברים נוספים, היתה עליה ל-20% והיתה עליה ל-30%. עמדת משרד האוצר היא חד-משמעית, כל סכום ארנונה מעבר לסכום הזה - שניתן בהסכם מאוד יחודי, ה-28 מיליון ניתן מאז בבסיס השכר - כל שאר הסכומים יהיו על חשבון תקציב הביטחון. תקציב הביטחון הוא תקציב מסגרת, יש לו מעל 20 מיליארדי שקלים. המשרד עושה את כל הוויסותים המדיניים ואת כל השיקולים הפנימיים בתוך תקציב הביטחון. לפני חודש וחצי הקבינט החליט על תוספת גלובלית, היא לא היתה פרטנית. אם ההליך המשפטי או החוק יחייבו תשלום, אנחנו נשלם. אם משרד הביטחון יחוייב לשלם

מיכה גולדמן:

הוא תוייב על ידי הוועדה.

אופיר פינס-פז:

הוא לא יכול להיות מחוייב על-ידי הוועדה.

ועדת הכספים
18/03/97

סילבן שלום:

אם הוועדה המליצה זה כמו חיוב.

אברהם שוחט:

האם אתה מציע להוריד את המענק באותו היקף?

קובי הבר:

אם משרד הביטחון יחוייב לשלם את זה עמדת משרד האוצר שהוא חייב לשלם את זה מתוך תקציבו.

מיכה גולדמן:

לא אם הוא יחוייב. ברגע שוועדת הכספים המליצה, אתה כאגף תקציבים לא יכול להגיד "אם", המלצה כאן היא כמו חיוב.

אברהם שוחט:

אגף התקציבים זה לא הממשלה, הוא פקיד. מדובר על שר האוצר.

סילבן שלום:

שר האוצר בעד לשלם אבל הוא טוען שצריך לשלם מתקציב הביטחון.

היו"ר אברהם רביץ:

על איזה סכומים מדובר?

קובי הבר:

אני לא יודע על איזה סכומים מדובר. מי שיכול אולי לתת הערכה על היקף השטחים שיש למשרד הביטחון בתחומים אלה זה אנשי משרד הביטחון. לנו באוצר אין הערכה על איזה שטחים מדובר. מדובר על עשרות מליונים.

מיכאל קליינר:

כחבר ועדת הכספים לא צריך לתמוך בעמדה שאומרת שהמלצת ועדת הכספים זה דבר חסר ערך ולא חשוב.

קובי הבר:

כל החלטה שתחייב את משרד הביטחון לשלם, לגישת אגף התקציבים במשרד האוצר, תשולם ממקורות תקציב משרד הביטחון.

היו"ר אברהם רביץ:

אני רוצה למען הבהירות לא להשאיר את הדבר הזה עמום. אני רוצה לחזק את דבריו של מר קובי הבר. יש בפני מסמך משנת 1995 של משרד הביטחון אל משרד האוצר. במסמך הזה יש רשימת ישובים שלגביהם ניתנה התוספת של 28 מיליון ש"ח. ברשימה הזאת לא מופיעה אפילו ישוב אחד מעבר לקו הירוק. יש מסמך של האוצר שתומך בזה.

סילבן שלום:

מר קובי הבר הקריא את הסעיף הזה וזה לא כתוב בהסכם ביניהם.

ועדת הכספים
18/03/97

מיכה גולדמן:

יש פה חלק מהחברים שיושבים בוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון. לנו יש גם אחריות לא לפגוע בתקציב משרד הביטחון. אני בעיקרון בעד לתת את הארנונה לישובי יהודה ושומרון, אני לא בורח מזה, אבל מצד שני יש לי גם מחוייבות לא לפגוע בתקציב משרד הביטחון. זה שמשרד האוצר צריך לדאוג שיהיה למשרד הפנים כסף לשלם לישובים ביהודה, שומרון ועזה, אני עקרונית תומך בעניין הזה, כמו לגבי היישובים בתוך הקו הירוק. אבל כחבר הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון אני בא ואומר כאן שאנחנו לא ניתן שמשרד הביטחון יפסיד שקל אחד.

ויקטור ברגיל:

אני מבקש לקבל בתזרה את המסמך. זה מסמך מסווג, יש פה פריסת מחנות רגישים. הצגנו את זה כראייה.

היו"ר אברהם רביץ:

אני רוצה להבין את הסוגיה העומדת לפנינו. היתה החלטה קודמת חד-משמעית שהיישובים צריכים לקבל ארנונה. החלטה זו היתה מסוייגת באיזשהו דבר שנשאר באוויר, אמרנו שאנחנו רוצים לדעת על איזה סכומים אנחנו מדברים. מאחר ואנחנו לא יודעים מה הם הסכומים ומאחר ואנחנו אחראים על תקציב המדינה כפי שהוא - לא חשוב אם זה אוצר, רזרבה או ביטחון, אנחנו אחראים לכל נושא התקציב - מותר לנו לשנת הכספים הנוכחית לבוא ולהגביל בסכומים את התוספת הזאת בארנונה עד 20 מיליון או עד 30 מיליון.

מיכאל קליינר:

בואו נגביל גם את פתח-תקווה.

היו"ר אברהם רביץ:

אתה רוצה את הטוב ביותר ואנחנו הרי רוצים להגיע למשהו. אני מדבר על הצעת התקציב הנוכחית. לפי דעתי זאת הדרך שכדאי שנלך בה. אם אנחנו כבר נדבר על סכומים מוגדרים, מהיכן יגיעו הכספים? ההמלצה הקודמת היתה שיישבו אנשי אגף התקציבים יחד עם אנשי משרד הביטחון עד שייצא עשן ושהם יימצאו מאיפה לשלם.

סילבן שלום:

אין להם אינטרס לשלם, לא לאלה ולא לאלה.

היו"ר אברהם רביץ:

אם הם לא יביאו הצעה אנחנו נצטרך לאלץ אותם באמצעים שיש לנו, ויש לנו אמצעים וכלים, בפרט ששר האוצר תומך בהצעה הזאת. אני לוקח את הפריבילגיה של היושב-ראש להעמיד את הדברים ולתת כיוון לדיון. אתם יכולים להפנות את זה לכל כיוון אחר. אני מציע שנהיה מעשיים. אם אנחנו נהיה מכונסים בתוך תחום מסויים אף אחד לא יבהל וכולם יידעו במה דברים אמורים. יכול להיות שנעשה מאצ'ינג, נאמר שחלק יבוא מהאוצר וחלק ממשרד הביטחון, כבר היו דברים מעולם, אבל ברור שהרשויות צריכות לקבל את הארנונה.

אברהם שוחט:

אני מחלק את הנושא לשני חלקים: לצד העקרוני ולצד הארגוני. נניח שהצד העקרוני הוא לא בעייתי, יש בתוך אריאל מחנה צבאי, שיישלמו כמו משלמים בתל-אביב בשביל המחנה הצבאי, נגיד.

ועדת הכספים
18/03/97

סילבן שלום:

למה משטרת ישראל משלמת והצבא לא משלם?

אברהם שוחט:

נניח שהבעיה העקרונית נפתרה, ואני לא מכיר את הצד המשפטי אבל הבנתי שאלוף הפיקוד או מישהו צריך לאמץ את החוק כדי שיישלמו. אני מניח שהתושבים שם משלמים ארנונה. אני לא יודע איזה חלק מהתקציבים זה הארנונות. הייתי שמח לקבל מידע מהו שיעור הארנונות כחלק מהתקציבים שלכם ואז נוכל גם להשוות.

גלעד רוגל:

במעלה אדומים זה 25%.

אברהם שוחט:

הממוצע הארצי הוא בערך 50%, קצת יותר, אבל זה בסדר, תל-אביב יותר חזקה ממעלה אדומים. באינטואיציה, בלי לבדוק הרבה, אם זה מגיע בכל יהודה ושומרון ל-15% מהתקציבים זה הרבה, משני טעמים: הנכסים הם קטנים, אין הרבה עסקים, וכן השתתפות הממשלה בתקציב היא גדולה. כמו כן יש הרבה ישובים ובכל ישוב יש הוצאות קבועות. אם הדבר כרוך בהגדלת ההוצאה ב-15, 20 או 30 מיליון שקל - וזה מה שחותר אליו חבר הכנסת קליינר - זה סקנדל וזאת שערוריה. למה? כי הרי בסך הכל כל המעטפת של התקציבים שם נזונה לא רע מתקציבי הממשלה (נגיד שבצדק, אני לא רוצה להיכנס לעניין), אם זה בהשתתפויות של משרדי הממשלה, אם זה במענקים, אם זה בחטיבה להתיישבות, שרק עכשיו הוספנו לה 40 וכמה מיליון שקל והגענו שם ל-180 מיליון שקל תקציב. עכשיו גם מונחת פה בקשה לבנות בגולן בעקבות ההסכם הקואליציוני עוד מבני ציבור ב-8 מיליון שקל, מעבר לכל הסכומים שהלכו לשם. אם אנתנו רוצים להגדיל את ההוצאה הציבורית, שממשלת ישראל תגיד שהיא מגדילה את ההוצאה הציבורית שם ושלא יעטפו את זה ב"שוויון בפני החוק". גם בשלטון המקומי - ואני אחראי על כל מילה שאני אומר - היתה התחשבות עם סך כל התוספת שקיבל השלטון המקומי. הם באו ואמרו שהיו להם הוצאות נוספות שלא נלקחו בחשבון לפי ההסכם ואנחנו אמרנו שכך וכך עשרות מיליונים הם קיבלו יותר דרך שינויי החקיקה ולכן הם לא יקבלו את זה. זה פותר את הבעיה וגם עונה לבעיית המקור-כלכלה של חבר הכנסת קליינר, שהוא נורא שומר על התקציב ו"ב-1.1 צריך שיהיו אפס התחייבויות על הרזרבה" ו"מדינת ישראל חייבת לשמור על התקציב", מה גם שלהוותנו כניראה ההכנסות הן פחות ממה שחשבו, זה כתוצאה מה"שיגשוג" הכלכלי שמתקיים, יש פחות הכנסות. אבל אני יכול לפתור לחבר הכנסת קליינר את הבעיה. נגיד שמסכימים לבעיה העקרונית, מאה אחוז, יבואו הנה עם בקשה וייגידו שמורידים ממשרד הפנים 20 מיליון שקל, מעבירים את 20 מיליון השקל למשרד הביטחון, משרד הביטחון ישלם ארנונה, כל העסק סגור ונעול, מקיימים את החוק כהלכה, לא מגדילים את ההוצאה הציבורית, הכל מאה אחוז בסדר. אני מניח שתברי יצטרפו אלי, שזאת תהיה ההצעה, שהולכים על העניין העקרוני אבל בתנאי שזה סגור, שמשרד הביטחון לא ניפגע, הם יקבלו את הכסף שלהם, תהיה מערכת סגורה שלא מגדילה בשקל את ההוצאה הציבורית.

יהודה הראל:

כשעלו מ-10% ל-20% לפני שנה אז הורידו את הסכום הזה ממשרד הפנים?

אברהם שוחט:

כן. היה ויכוח והורידו את הסכומים. באנו ואמרנו להם, איפה קיבלתם יותר? קיבלתם יותר בגלל הארנונות האלה, קיבלתם יותר בגלל האפשרות להעלות את הארנונה מעל המדד.

ועדת הכספים
18/03/97

מיכאל קליינר:

לפי השיטה של חבר הכנסת שוחט גם מענק משרד הפנים לעירית תל-אביב יירד.

אברהם שוחט:

לעירית תל-אביב אין מענק.

מיכאל קליינר:

אבל בנתניה וברחובות למשל יש מענק אז שגם שם יורידו מדברים אחרים.

אברהם שוחט:

תן להם 500 מיליון, תשים את זה על השולחן ואל תשחק משחקי צדק.

מיכאל קליינר:

כל מה שקורה היום במשק עם קרנות הפנסיה, האסון הנורא, הוא בגללך, שהרסת את המלצות ועדת פוגל. כל אחד שלומד כלכלה יודע את זה.

אופיר פינס-פז:

כמו שאמר חבר הכנסת רביץ, לקחנו החלטה עקרונית שתומכת אבל עם הסתייגויות לגבי הביצוע בפועל. אפשר להצהיר בהצהרות, אבל לשם כך יש ועדות אחרות, זו לא ועדה שצריך רק להצהיר בה הצהרות. היא צריכה לתת תשובות אופרטיביות במציאות כזאת או אחרת מכחינה כלכלית. הסביר אגף התקציבים את העניין. לפי דעתי במצב הנוכחי אין לוועדה הרבה מה לעשות מעבר לזה. העניין מתברר בבג"ץ, אפשר להמליץ המלצות, ואכן המלצנו המלצות. אם רוצים בכל זאת לקדם במשהו לפי דעתי אין מנוס מהורדת העניין לוועדת המשנה שעוסקת בנושא תקציב הביטחון. כל יתר הדברים לא יקדמו את העניין במילימטר. כשהעניין החוקתי יירד מעל סדר היום אתם תיראו את הוויכוח בין השרים יצחק מרדכי ודן מרידור או בין פקידי אגף התקציבים באוצר לבין אנשי משרד הביטחון. אני אומר לכם, פה יתעורר ויכוח אדיר על המטראז', על הסכומים, יהיה פה ויכוח בין 20 מיליון ל-200 מיליון (לא בין 20 מיליון ל-30 מיליון) כי "השמים הם הגבול" בעניין הזה.

למה משטרה כן וצבא לא? כשאתה ממקם נקודת משטרה ברור לחלוטין מה תפקידה ומה היא עושה. כשאתה ממקם בסיס צבאי באיזור כמו יש"ע ההגנה היא לכל עם ישראל ולכל מדינת ישראל, זה איזור גבול, הרוב שם זה בסיסים. האם כל הישובים בהתנחלויות ייהנו מזה שיש צבא שיושב להגן על כל עם ישראל?

היו"ר אברהם רביץ:

ההשוואה היא בהשוואה למחנות בתוך הקו הירוק ולא בהשוואה למשטרה.

אופיר פינס-פז:

מוכרחים לנהוג בהיגיון. אנחנו קיבלנו החלטה עקרונית. ההסתייגויות קובעות שאם מדובר בסכום של 10-20 מיליון שקל, שלא משנה את ההוצאה בגדול או משנה בשוליים, זה דבר אחד. אם מדובר על כך שזו הדרך לתת להתנחלויות עוד 200, 300 או 400 מיליון שקל, זה לא בא בחשבון. איפה נשמעה שטות כזאת? אולי אני מגזים אבל אני בטוח שיהיה ויכוח על 200 מיליון שקל.

אהרון דומב:

אז תגביל את הסכום.

אופיר פינס-פז:

לא בסמכותנו להגביל את הסכום. אם רוצים להגיע לדבר שהוא גם אופרטיבי הייתי מעביר את הנושא לטיפולה של ועדת המשנה שעוסקת בתחום, שתחייב את האוצר ואת משרד הביטחון לשבת ביחד. כל פעם בא בפנינו נציג אחר של משרד האוצר ואומר דברים לא זהים, כשאחד מהם אפילו מדבר בטלפון ואנחנו לא יודעים מה הוא אומר. לא ככה מנהלים דיון, לא בנושא כזה ולא בנושא אחר.

מיכאל קליינר:

אני מבקש להפריד בין הנושא העקרוני ובין הנושא הכספי. אם רוצים לדון בנושא הפוליטי אז אני מציע גם אותו להפריד. יש פה חברים שהיו רוצים שיינתנו יותר כסף למשק תנועת העובדים ופחות להתיישבות, זה לגיטימי. אני לא רוצה להיכנס עכשיו למה התפטר מר יגאל גרינשטיין מקרן פועלי הבניין, רציתם לקבל מהמדינה ולא להעמיד את הנכסים לטובת המבוטחים. כל אחד יודע מה קרה ב-1995, אני חושב שמר רובינשטיין התנגד לזה, להסדר ששבר את הסדר הפנסיה של פוגל. הרסתם את הסדר הפנסיה והוצאתם את קופות הגמל והרסתם את זה בקרנות הפנסיה ולכן קרה מה שקרה בשוק ההון. בתקופתך נהרס שוק ההון.

אברהם שוחט:

אני רואה לאן אתם מובילים את המדינה, ל-20% אבטלה. שייריב עם מר רוני מילוא, לא איתנו.

חיים אורון:

כניראה שמשרד הבריאות הוסיפו את המחלה הזאת לסל הבריאות, "מחלת קרנות הפנסיה". כל פעם שאין לו מה להגיד הוא מדבר על זה.

היו"ר אברהם רביץ:

יש לנו עוד דיון ארוך היום על בנק ישראל. אני מבקש שנדבר לנושא.

מיכאל קליינר:

תעיר למי שקורא קריאות ביניים. אם יקראו קריאות ביניים אני אשיב.

לגבי הרמה העקרונית: יש דבר אחד שאני חושב שצריך להפריד אותו מהסוגיה הכספית. יש נוהג לגבי ישובים ביהודה ושומרון שכל חוק שמתקבל במדינה מיושם על-ידי אלוף הפיקוד באופן אוטומטי, והנה בשרירות לב בנושא אחד מכולם, כשיש למשרד הביטחון אינטרס כספי, אלוף הפיקוד כדי לא לשלם אומר שהוא לא מחיל את זה. זה דבר עקרוני שאסור להשלים איתו. אסור להתנות את התביעה שלנו, או ההמלצה שלנו, שזה יתבצע בשום סידור כספי. ליישוב באמת לא משנה אם הוא יקבל את הארנונה ממשרד הביטחון, שמגיעה לו בדיוק כמו שמגיע לפתח-תקווה ולרחובות, עם תוספת של האוצר או בלי תוספת כזאת. כל ניסיון לקשור בין הדברים מעורר חשד שזה בא לעשות סחבת ואני חושב שאסור להשלים עם זה. זה ברמה העקרונית. זה לא שייך לבג"ץ. בג"ץ הרי יכול בצדק להגיד שהמצב המשפטי הוא כזה שהוא לא יכול לחייב. יגידו שאם מדינת ישראל רוצה שיישלמו למעלה-אדומים כמו לרחובות.

אברהם שוחט:

מי נמצא בממשלה? אנחנו בממשלה? מה אתה רוצה מהחיים שלנו?

מיכאל קליינר:

אני מסביר לחבר הכנסת אופיר פינס-פז שבג"ץ בהחלט יכול להגיד, לא ברמה הפוליטית, שאם מדינת ישראל רוצה שדין מעלה-אדומים יהיה כדין רחובות, שתחיל את החוק על מעלה-אדומים. אבל לא זאת התוצאה. אנחנו לא רוצים כרגע להחיל את

ועדת הכספים
18/03/97

החוק אבל אנחנו קבענו נוהג, שעמדנו עליו במשך כל השנים, שדה-פקטו אלוף הפיקוד מאמץ את החלטות הכנסת. אלוף הפיקוד היום לא מאמץ את החלטה כי במשרד הביטחון אומרים לו לא לאמץ אותה כי הם לא רוצים לשלם, אלא אם כן האוצר יתן.

אברהם שוחט:

מיהו שר הביטחון?

מיכאל קליינר:

זה מצב חוקי שקיים 20 שנה, מאז האחדות הלאומית. מה אתה מיתמם? האם אתה בעד שאני אחיל את החוק על מעלה אדומים?

אברהם שוחט:

תחיל.

מיכאל קליינר:

עכשיו לגבי הכסף: אני אומר שצריך לדבר עליו אחרי שברור בעניין העקרוני שהם צריכים לשלם.

היו"ר אברהם רביץ:

היתה כבר החלטה עקרונית.

מיכאל קליינר:

אומרים אנשי הישובים בצורה הכי ברורה, בניגוד לחששות של חבר הכנסת אופיר פינס-פז, שהם משוכנעים שלא מדובר על מעל 30 מיליון. אני מציע, אם זה באמת מגיע עד לסדר גודל של 30 מיליון אז אנחנו לא צריכים להתערב. משרדים בסדר גודל של מעל 20 מיליארד יסתדרו גם בעניין הזה כמו שהם הסתדרו באלף בעיות יותר גדולות מבחינה כספית. אם במיקרה יתברר שמדובר בסכום שהוא מעל 30 מיליון אז אנחנו נקבל החלטה שזה יחזור אלינו ואז נדבר מאיפה בא הכסף. אני מציע שמשרד הביטחון ישלם את ה-30 מיליון.

חיים אורון:

אני באופן עקרוני בעד הגשמת 5 עקרונות.

(1) צריך להיות שוויון.

(2) יש שר אוצר ואם הוא רוצה שייבוא לוועדה וייגיד שהוא רוצה 30, 300 או 400 מיליון שקל, יגיד מאיפה לקחת, ואז נצביע.

(3) אם שר הביטחון רוצה לשלם הוא לא צריך לשאול אותנו כי עד 250 מיליון הוא יכול לשלם בלי לשאול את הוועדה. זה השר היחידי שיכול לעשות אפילו בלי לשאול אותנו. אז שיעשה. אין פה שום בעיה. אני לא יודע מה רוצים מאיתנו כל נציגי הממשלה פה. חבר הכנסת שוחט, אני לא מבין למה אתה רב איתם, אתם יכולים לעשות מה שאתם רוצים.

(4) העיקרון הנוסף, שאני תושב ש"אסור" לשבור אותו כי גם אתמול החלטנו ככה, שכאשר מדובר בשטחים - כסף לא חשוב. אני מציע לקיים את העיקרון הזה הלאה. גם אתמול החלטנו על 72 מיליון, "נדפוק" דירות נ"ר, "נדפוק" את שיקום שכונות, "נדפוק" תשתיות וניתן לשטחים.

(5) אני מבקש שאותו דבר שקורה בחיפה יקרה בשטחים, שאף שקל מהכסף הזה לא יגיע לפעולה פוליטית, ואז אני מראש בעד זה שאם בארץ זה 30% בשטחים זה יהיה

ועדת הכספים
18/03/97

60%. אומרים לי פה: אל תערבבו פוליטיקה. יש גוף שמצהיר ומודיע ועוסק יום יום בפוליטיקה. בעצם, אתם יודעים מה, גם אני בעד זה, כי עכשיו הם נלחמים בראש הממשלה בכלל אז זה כסף נגד ראש הממשלה, אז עוד יותר טוב. איזה קשקושים פה מקשקשים לנו בראש? הרי לכל הדיון הזה יש אופי כפי שהוא. אם עיריית חיפה מקבלת ארנונה האם היא מעיזה לתת קורקינט למפגין? האם היא מעיזה לתת עיפרון?

מיכאל קליינר:

איך אתה לא מתבייש, עם כל המאות אלפים שהבאתם באוטובוסים להפגנות פוליטיות של הקיבוצים?

חיים אורון:

אני לא רוצה להסתתר מאחורי שום דבר. אדוני היושב-ראש, אני לא מבין בדיוק מה הפונקציה שוועדת הכספים ממלאת פה. זה באמת דבר משונה. אני מציע לחשוב איך זה עובד פה. בדרך כלל אם שני פקידי ממשלה באים בעמדות שונות חובתנו לשלוח אותם הביתה ולדרוש מהם לחזור עם עמדה אחת ואז נדון. נכון שיש מיקרים שהוועדה באיזשהו נושא, כדי לעשות שלום-בית, מתפשת מוצא. פה בנושא המהותי באים שני משרדים ואומרים לתברי הכנסת דברים הפוכים. אם אני שומע למשרד הביטחון, הם אומרים לנו לא לאשר (מבחינתי משרד הביטחון הוא שר הביטחון); אם אני שומע למשרד האוצר, הם אומרים שאם זה לא עולה להם כסף, שנאשר. אני מבקש להפעיל את הכלל, שלפי דעתי הוא מופיע בחוק התקציב, שהממשלה תופיע בקול אחד וכדי שאני, כחבר כנסת שלא נמצא בברנז'ה הזאת, אדע איך להחליט. עד עכשיו אני לא יודע מה עמדת הממשלה, אני לא יודע מה רוצים ממני, ולכן אני מבקש לעצור את הדיון ושייבואו עם עמדת ממשלה אחידה.

מיכה גולדמן:

אני התייחסתי גם בישיבה הקודמת וגם אמרתי קודם תוך כדי הדיון שמדאיגה אותי רק בעיה אחת. אני בעד לקבוע שאנחנו נמליץ על תיקרה של סכום. דיברו בישיבה הקודמת על היקף של בערך 20 מיליון שקל.

אברהם שוחט:

ואם מגיע להם 100 מיליון או 200 מיליון?

מיכה גולדמן:

גם בתוך הקו הירוק לא קבעו שהארנונה משולמת בשנה אחת לכל התיקרה אלא גם קבעו כמה שנים עד שייגיעו לסכום. בעיקרון אני בעד שיישלמו ביהודה, שומרון ועזה כמו בכל רשות אחרת, כולל המועצות האיזוריות (שלא תהיה אי הבנה כביכול זה רק לרשויות המקומיות). אבל אני מודאג כשאני שומע את משרד הבטחון מצד אחד ואני שומע את משרד האוצר מצד שני, יותר נכון - אני לא שומע, אני רק שומע אמירות אבל לא שומע החלטה של האוצר.

היו"ר אברהם רביץ:

היתה כאן אמירה מהאוצר, אני מוכרח לתקן אותך. הם אמרו שברמה העקרונית הם חושבים שאין לעשות הבחנה בין יהודה ושומרון לבין ישובים בתוך הקו הירוק.

אברהם שוחט:

והם הוסיפו שאם צריך לשלם, שיישלם משרד הביטחון.

היו"ר אברהם רביץ:

אין ויכוח מהותי, יש ויכוח מאיפה יבוא הכסף.

ועדת הכספים
18/03/97

תיים אורון:

יש ויכוח מהותי מאוד כי יש פה כללים שונים. אף מועצה איזורית בארץ ואף עיריה בארץ לא יכולה לתת כסף לפעולה פוליטית. שאותם כללים יחולו על כולם.

היו"ר אברהם רביץ:

אבל זה לא נוגע לפינוי אשפה. אתה מדבר על תקציבים של משרד הפנים.

מיכה גולדמן:

אולי תלק מחברי הוועדה לא יודעים, היום ברשויות המקומיות והאיזוריות ביהודה, שומרון ועזה בפועל משרד הביטחון משלם ישירות לקבלני פינוי אשפה, לא הרשות המקומית משלמת.

אבי גרינברג:

משרד הביטחון משלם לרשות שמבצעת את פינוי האשפה. הם לא משלמים אגרת פינוי אשפה.

מיכה גולדמן:

אנחנו גם יושבים בוועדת הפנים עם אותן רשויות שבאות ומתלוננות על חוסר כסף ועל דרישה של תקציבים נוספים. משרד הפנים בא ואומר: מה אתם רוצים? אנחנו לא יכולים לתת אף אגורה. על-פי ההסדר שנעשה בין משרד הפנים למשרד האוצר לפני שנתיים הכסף צריך לבוא ממשרד הביטחון או ממשרד האוצר, את זה אומר משרד הפנים. אדוני, יושב-ראש הוועדה, לנו יש אחריות גם מעבר להסכמה העקרונית. בעיקרון אני תומך בהם. בעניין עצמו אנחנו חייבים לקבל תשובה ולהבטיח שניתן כיסוי למשרד הביטחון כתוצאה מה"חור" שייווצר בתקציבו.

היו"ר אברהם רביץ:

הרי אין כסף שבא מהאוצר, אין דבר כזה בכלל. כל מערכת עובדת מול משרד מסויים. השאלה היא מאיפה יהיה למשרד הביטחון לכסות את ה"חור" הזה.

יהודה הראל:

אני רוצה להציע הצעה. יש כאן מעשה שהוא שרירות, שאלוף הפיקוד מאז 1995 עצר את העברת הכספים. לא יכול להיות שהגוף שצריך לשלם קובע אם הוא צריך לשלם.

אופיר פינס-פז:

אלוף הפיקוד עושה את מה שאומר לו השר.

יהודה הראל:

ברור לי שסמכותנו המירבית כאן היא להמליץ. אני מקווה שיש מישקל להמלצה. אני מציע להמליץ שאלוף הפיקוד יציג הוראה שהסעיף הזה בחוק ההסדרים יוחל במלואו ביהודה ושומרון החל מהשנה הבאה. לפיכך משרד הפנים בתקציב שלו יקח את זה בחשבון. כדי לתקן את העוול אני מציע להמליץ שוועדת המשנה או היושב-ראש שלנו יחד עם נציגות של אנשי האוצר ומשרד הביטחון ייפצו חלקית את המועצות, בהסכם שהם יגיעו אליו, בסדר גודל של כ-20-30 מיליון שקל.

אברהם שוחט:

מאיפה יהיה מקור? יורידו מהמענק או שייגדילו את ההוצאה?

ועדת הכספים
18/03/97

יהודה הראל:

אני לא מציע שיורידו מהמענק. יגדילו את ההוצאה בהיקף המסויים, שדובר עליו כאן, לאחר שייגיעו להסכם. כל זה בתנאי שתצא הפקודה שמהשנה הבאה, מינואר 1998, יהיה שוויון מוחלט.

אופיר פינס-פז:

מהרזרבה הכללית, כי משרד הביטחון לא תוקצב לזה.

ויקטור ברגיל:

פריסת המחנות ביהודה ושומרון היא לפי צרכים מבצעיים וטקטיים של הצבא ושל המדינה. אני רוצה לומר, וגם הוכחנו את זה היום, ההיפך מדבריו של נציג האוצר בדיון הקודם, שמעולם משרד הביטחון לא תוקצב בתקציב כלשהו לתשלומי ארנונה בבסיסים של יהודה ושומרון. הצגנו את רשימת הישובים שבהם אנחנו משלמים ארנונה בתוך הקו הירוק, כשהתקציב כולו בא ממשרד האוצר, וזה נכון לשנת 1995.

היו"ר אברהם רביץ:

אבל התוספת של 30% היתה כבר תוספת שלכם. זה היה רק על ה-10% הראשונים.

ויקטור ברגיל:

אם האוצר או אתם תחליטו לשלם מיסים כלשהם למועצות איזוריות של יהודה ושומרון אנחנו מאוד מבקשים שזה יילך ישירות מתקציב האוצר לאותם הישובים ביהודה ושומרון.

היו"ר אברהם רביץ:

אין צינור כזה במדינת ישראל. האוצר לא משלם לאף אחד כסף.

אברהם שוחט:

חבר הכנסת רביץ, גם אתם מכירים חלק מהצינורות האלה.

ויקטור ברגיל:

אין היום יכולת תקציבית לשלם מיסים כלשהם מתקציב הביטחון שלא תוכננו מראש ולא תוקצבו מראש על-ידי האוצר.

יצחק נכטל:

זה כבר דיון שני. מפקד האיזור הוא לא פקיד, אלא הוא אדם

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו לא מתכוונים אליו אישית.

יצחק נכטל:

יש לי פה את רשימת החוקים שהוחלו ורשימת החוקים שלא הוחלו.

אברהם שוחט:

כשבאתי לכנסת הם לא שילמו אפילו אגרת טלוויזיה.

ועדת הכספים
18/03/97

היו"ר אברהם רביץ:

אם הובן כאן כאילו שמייחסים לאלוף הפיקוד כוונות פוליטיות כאלה ואחרות אישיות, אני כבר אומר לך שאתה לא צריך אפילו להגן עליו. זו לא היתה כוונת אף אחד מהנוכחים כאן. יש פה שאלה של כסף.

יצחק נכטל:

המפקד הצבאי חותם, לא כי הוא החליט או כי הצעירים בפרקליטות הצבאית החליטו. זו החלטה שצריכה הנחיה. הוא מקבל הנחיה ממשרד המשפטים, יחד עם משרד המשפטים, משרד האוצר, משרד הפנים. ככה מוחלים כל החוקים. כאשר יסכמו על הנוסח אז הוא יעביר המלצה. אם לא יביאו את הצווים הוא לא יכול לחתום כי לא יאפשרו לו לחתום.

שלמה פילבר:

הבעיה היא לא נוסח. הבעיה זה כסף.

מיכאל קליינר:

הבעיה היא שיש טעם לפגם עקרוני שאיש שהוא חלק ממערכת צריך לחתום על חוק שקובע אם המערכת שהוא חלק ממנה תשלם או לא תשלם.

יצחק נכטל:

אם הוא מקבל הנחיה ומשרד המשפטים מאשר את זה, הוא משלם.

שלמה פילבר:

אז אתה מאשר למעשה שמשרד הביטחון במיקרה הזה הוא בניגוד אינטרסים חריף.

יצחק נכטל:

הדבר השני הוא נושא בסיס החיוב. בתוך מה שמכונה הקו הירוק משרד הביטחון לא משלם ארנונה על אדמת בניין. במועצות האיזוריות ביש"ע כן מחייבים ארנונה על אדמת בניין.

היו"ר אברהם רביץ:

היתה כאן הצעה של חבר הכנסת יהודה הראל, אני חושב שזו הצעה מאוד אחראית. הוא מציע שהמפקד הצבאי יורה שלקראת תקציב 1998 יושוו כל פקודות הארנונה למה שקורה בתוך הקו הירוק, בתוך מדינת ישראל. הדבר השני, במהלך שנת 1997 ינתן פיצוי בסדר גודל של 20 מיליון ש"ח.

אברהם שותט:

אם אתם בעד החלת החוק ויש פה רוב אז למה אתם לא מעבירים את זה?

ויקטור ברגיל:

אנחנו לא בדקנו בצורה הבהירה ביותר כמה ארנונה צריך לשלם. לא היה לנו את הנתון הזה. זה על סמך הערכות.

היו"ר אברהם רביץ:

בדיון הקודם מר בני כשריאל, נציג יש"ע, דיבר על 20 מיליון.

ועדת הכספים
18/03/97

אברהם שוחט:

בכל מדינת ישראל זה 120 מיליון, על כל הבסיסים ועל כל המתנות. האם זה יכול להיות פה 30 מיליון?

מיכאל קליינר:

אם אין בעיה אז בואו לא נגביל את הסכום.

סילבן שלום:

לפי ההשוואה הזאת ה-100,000 איש שגרים בקיבוצים לא צריכים לקבל כלום.

היו"ר אברהם רביץ:

בדיון הקודם היתה הסכמה על 20 מיליון ש"ח. אי אפשר לשנות כל פעם.

אופיר פינס-פז:

אבל הסכמנו לכך רק לאחר שיהיה הסדר בין משרד האוצר למשרד הביטחון.

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו מדברים על שנה הבאה. לגבי השנה הנוכחית אנחנו מדברים על 20 מיליון שקל. מאין יבוא הכסף?

יצחק כהן:

ממענק האיזון.

אופיר פינס-פז:

לא יתכן שייקבע סכום שרירותי מבלי שמשרד האוצר או משרד הביטחון יתנו לנו הערכה. למה שלא נבקש ממשרד האוצר וממשרד הביטחון לתת לנו תוך שבוע הערכה?

היו"ר אברהם רביץ:

הם לא יכולים. נסכים על 20 מיליון שקל. הכסף הזה יבוא ממשרד הביטחון. הוועדה המשותפת לוועדת הכספים ולוועדת החוץ והביטחון תידאג לכיסוי ה"חור" הזה.

חיים אורון:

מאיפה? מהרזרבה. אין לוועדה המשותפת סמכות לעשות את זה.

היו"ר אברהם רביץ:

אין לנו בכלל סמכות. מדובר על המלצה בלבד.

יצחק כהן:

התקציב שלהם מורכב גם ממענק איזון, בצד ההכנסות ובצד ההוצאות. אם זה צד ההכנסות האם זה מצמצם את מענק האיזון או לא?

סילבן שלום:

הפחיתו לפני תקופה לא ארוכה את שיעור המענקים לרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות ביש"ע הפסידו פעמיים: פעם אחת הקטינו לכולם, אז הקטינו גם להם,

ועדת הכספים
18/03/97

ופעם שניה כל הרשויות המקומיות האחרות קיבלו ארנונה והן לא קיבלו.

מיכה גולדמן:

אבל כל רשות יושבת עם משרד הפנים ויש לה מענק איזון.

אברהם שוחט:

אני רוצה להציע הצעה נגדית. מכיוון שהממשלה הופיעה כאן בשני קולות, קול האוצר וקול משרד הביטחון, הוועדה פונה למשרד האוצר, למשרד הביטחון ולמשרד הפנים לחזור תוך 10 ימים לוועדת הכספים עם הצעה מגובשת ולהתמודד עם הבעיה. זו פניה ודרישה מהממשלה.

אופיר פינס-פז:

בהצעה של חבר הכנסת שוחט יש הרבה יותר סיכוי להשיג כסף.

היו"ר אברהם רביץ:

לחבר הכנסת שוחט יש הצעה הוגנת שהממשלה תבוא אלינו בקול אחד. מה יקרה אם היא לא תבוא בקול אחד? הרי זה מה שקרה היום.

חיים אורון:

אדוני היושב-ראש, החוק אומר שאסור לדון כשיש דיעות שונות של הממשלה. יש החלטה של היועץ המשפטי לממשלה שמחייב את הממשלה לבוא בקול אחד.

סילבן שלום:

אותו דבר היה במיקרה של חברת החשמל, שם היו דיעות שונות. אתם קיבלתם מיליארדים והם קיבלו את כבשת הרש, 20 מיליון. אז יש לך בכלל רשות דיבור? אתה היום היית צריך לשבת בשקט, להקשיב ולהגיד תודה.

חיים אורון:

אני בכלל צריך להגיד לך תודה שאני נושם. לא יעזור לך. גם אם יכסו אותי בכסף עדיין אני לא אקבל את מה שהם קיבלו.

סילבן שלום:

האם הם קיבלו לכיס? אתם הרי קיבלתם כל אחד לרווחה האישית שלו.

חיים אורון:

אתה לא מתבייש לדבר? אתה כבר פעם נעלבת מדיבורים על הכיס. גם אני יכול להיעלב. עד כאן, תעצור.

אברהם שוחט:

מעורבים בעניין שלושה משרדים ויש מחלוקת בתוך הממשלה. נניח שמסביב לבעיה העקרונית יש הסכמה. אני מציע שתקבל החלטה שאומרת שאנחנו מתזירים את הנושא ומבקשים נתונים מהאוצר, מהביטחון ומהפנים, שייתמודדו עם הבעיה ויביאו את הדבר לתיקונו, כולל הצד התחיקתי והצד המעשי.

יצחק כהן:

יש פה רצון טוב של חבר הכנסת סילבן שלום לעשות למען יהודה ושומרון. אני מאוד תושש שבסוף מי שירוויח מזה יהיה רק האוצר. משרד הביטחון ישלם את הכסף

ועדת הכספים
18/03/97

והמועצות המקומיות ביש"ע לא יקבלו כלום מכיוון שזה יעבור לצד ההכנסות וייקזזו להם את זה ממענק האיזון. הוועדה צריכה לקבל במקביל החלטה שבשום פנים ואופן לא יקזזו את מענק האיזון.

אברהם שוחט:

אתה לא יכול לקבל החלטה כזאת. הרי כך בנוי בסיס הסעיף.

שלמה פילבר:

מענק האיזון נקבע לפי דו"ח סוארי שמורכב מכל מיני פרמטרים, ביניהם מרכיב של גידול אוכלוסייה. ביהודה ושומרון היה גידול אוכלוסייה של קרוב ל-30% ולא היה עידכון של המסגרות של משרד הפנים, או שהיה תיקון קטן מאוד. אנחנו לא מפחדים מזה שייקטינו את מענק האיזון.

היו"ר אברהם רביץ:

אני רוצה לעשות הצעה משולבת של חבר הכנסת הראל ושל חבר הכנסת שוחט, לאמור: אנחנו נקבל היום החלטה ונאמר למשרדים שעליהם לשבת ביניהם ולבוא אלינו עם החלטה מוסכמת. אנחנו לא יכולים כל פעם לחזור ולדון, הרי זה מה שאנחנו עושים היום. אנחנו נקבל היום החלטה להתכנס מסביב להחלטה שהסכמנו עליה פחות או יותר קודם ואנחנו גם נאמר את מה שאומר חבר הכנסת שוחט, שתוך שבועיים ייגישו לנו נתונים ומסקנות וייגידו לנו האם הם רוצים כך או אחרת.

מיכאל קליינר:

אבל אסור שהחלטה לפי הצעתו של חבר הכנסת הראל תהיה מותנית.

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו מקבלים החלטה, לפי הצעת חבר הכנסת יהודה הראל, לגבי 1998. 20 מיליון שקל יועברו לפיצוי כבר במהלך שנת 1997 על דעת המשרדים הנוגעים בדבר. אנחנו רוצים שהמשרדים יישבו ביניהם תוך 7 ימים וייגידו לנו מאיזה תקציב זה יגיע, איך הם מסדרים את זה, ושייסתדרו ביניהם. הצינור הוא משרד הביטחון. אנחנו גם יודעים שלמשרד הביטחון אין כסף לזה. לכן אנחנו אומרים שהאוצר צריך לתת תשובה לכך. מאיפה הוא יביא את התשובה? אני לא יודע. שייבואו לכאן תוך שבוע ימים עם הצעה.

קובי הבר:

הדיון יהיה בתוך משרד הביטחון. אין לנו סעיפים לזה.

מיכאל קליינר:

משרד הפנים בשום אופן לא צריך להיכנס לזה. הבנתי שהמלצת חבר הכנסת הראל היא ש-20 מיליון שקל יילכו למשרד הביטחון.

יהודה הראל:

דיברתי על הסכמה בין שלושת המשרדים.

סילבן שלום:

ההצעה היא לתת את הכסף לאלתר. אני אומר חד משמעית לאגף התקציבים, אם הכסף הזה לא יעבור אנחנו ננקוט בכל האמצעים העומדים לרשותנו.

ועדת הכספים
18/03/97

מיכאל קליינר:

אם רוצים לתת להם חצי או רבע או שלושת רבעי, זו בעיה שלהם, במסגרת עוד 20 בעיות שקיימות בין שני המשרדים. ההחלטה מורכבת משני חלקים: א) משרד הביטחון מעביר ב) אלוף הפיקוד היום מוציא צו לגבי ינואר 1998. כמובן שמשרד האוצר ישב עם משרד הביטחון וייחליטו ביתד מאיפה יגיעו המקורות תקציביים.

היו"ר אברהם רביץ:

יש שתי הצעות: הצעתו של חבר הכנסת הראל והצעתו של חבר הכנסת שוחט.

ההצעה של חבר הכנסת יהודה הראל: אלוף הפיקוד יוציא צו לגבי שנת 1998. לגבי שנת 1997 יש"ע יקבלו כפיצוי סכום גלובלי של 20 מיליון שקל ממשרד הביטחון. האוצר ומשרד הביטחון יישבו ביניהם כדי לעשות את הקיזוז או השיפוי של ההוצאה מול משרד הביטחון. הם יקבעו קריטריונים.

אברהם שוחט:

ההצעה שלי היא: לאור העובדה שהממשלה לא באה לוועדה עם עמדה משותפת אנחנו מחזירים את הנושא ופונים לשר הביטחון, לשר האוצר ולשר הפנים בבקשה לטפל בעניין מתוך מגמה לפתור את הבעיה, גם בצד התוקי שלה וגם בצד של המקורות הכספיים, ולחזור לוועדה תוך שבוע עם עמדת ממשלה בעניין.

נסים דהן:

אני מציע שעד ש-3 המשרדים יחליטו יועברו 20 מיליון שקל מהרזרבה הכללית.

אברהם שוחט:

אני מצטרף להצעה הזאת.

היו"ר אברהם רביץ:

אני הייתי משלב את הצעתו של חבר הכנת שוחט באופן אחר. אנחנו נוסיף להצעה של חבר הכנסת הראל עוד משפט אחד: "אנחנו ממליצים לממשלה לבוא אלינו עם עמדה אחידה תוך שבוע ימים כדי שנקבל את ההחלטה".

צבי הנדל:

בתנאי שלא נוגעים במענק האיזון.

היו"ר אברהם רביץ:

אי אפשר לקבוע דבר כזה.

הצבעה

- בעד הצעת חבר הכנסת הראל - 8
- בעד הצעת חבר הכנסת שוחט - 1
- הצעת חבר הכנסת הראל נתקבלה

דינים וחשבונות כספיים של בנק ישראל לשנת 1996

היו"ר סילבן שלום:

אני מציע שמר דוד קליין יתחיל בהצגת הנושא.

דוד קליין:

אני הבנתי שהיוזמה להעלאת הנושא על סדר היום היתה של חבר הכנסת שוחט.

אברהם שוחט:

כשקיבלנו לפני שבוע את הדו"ח אני חשבתי שמן הראוי שנקבל כמה הסברים, בעיקר על שני דברים. כניראה כתוצאה מהשוק העולמי ההכנסות מהפקדות של הבנק במטבע חוץ במדדים השונים, התשואה היחסית היתה מאוד נמוכה בשנת 1996. הייתי מבקש שתאמר מספר מילים על זה. דבר שני, הייתי מבקש להבין את המשמעות של מה שמופיע פה. ניראה כאילו השנה לבנק ישראל יש הפסד, של 400 מיליון כמדומני, ולעומת זה בשנת 1995 היה רווח של 30 מיליארד שקל. מה הסיבה לכך? מה המשמעות של העניין לתקציב המדינה, אם יש לזה משמעות? למיטב זכרוני וידיעתי רווחי בנק ישראל עוברים לתקציב המדינה ונכנסים בצד ההכנסות. מתי תהיה לזה השפעה על העובדה הזאת, אם תהיה לזה השפעה? ומה הסיבה לכך שממצב של רווח של בנק ישראל בסכומים מאוד גדולים נכנסו בשנת 1996 להפסד? אם תירצה תוכל להוסיף כמובן דברים נוספים על הדו"ח, אני מניח שתברי הוועדה ישמחו לשמוע את זה.

סמדר אלחנני:

זאת השנה הראשונה שיש הפסד לעומת 6 השנים האחרונות. יש עכשיו מיון נפרד במאזן של פקדונות הממשלה לשימוש בתקציב. זה לא היה בשנים קודמות. רק על-ידי זה שאני עברתי על מאזנים קודמים יכלתי לראות את זה. אני חושבת שזה היה צריך להופיע כהערה בדו"ח ולא היינו צריכים לגלות את זה רק על סמך זה שאני שומרת את כל המיסמכים ההיסטוריים. בדרך כלל אם יש שינוי במיון אין לזה מעמד לגבי מערך הנכסים של הבנק אבל יש לזה ערך לגבי כל הוויכוח שהיה לנו לגבי איך הממשלה מממנת את התקציב ואת הגרעון. אני חושבת שזו היתה צריכה להיות הערה מפורשת ולא לסמוך על זה שאני מחזיקה ניירות ישנים.

דוד קליין:

אני אתן הקדמה קצרה ואחר-כך על בסיס ההקדמה יהיה קל יותר להשיב על השאלות שנשאלו. בעמוד 6 מופיע דו"ח הכנסות והוצאות. חבר הכנסת שוחט התייחס לשורה שמסכמת את הדו"ח הזה, שעל-פיה אפשר לראות שבשנת 1995 היו לבנק עודפי הכנסות ובשנת 1996 היו עודפי הוצאות והיה מעבר מעודף הכנסות של 2,384 מיליון שקל לעודף הוצאות של 456 מיליון שקל. הדבר הזה נובע משתי סיבות. סיבה אחת, שחבר הכנסת שוחט כבר הזכיר אותה, זה הקטנת ההכנסות מהשקעות בחוץ-לארץ. לעניין הזה תתייחס גברת סילביה פיטרמן, מנהלת מחלקת מטבע חוץ. יש גם לוח בתוך הדו"ח הזה שנותן מידע יותר מפורט על מבחן ההכנסות מהשקעת הרזרבות. אם היא תירצה היא תתייחס אליו או אל כל תחום אחר שהיא תימצא לנכון כדי להסביר את השינוי בין 1995 ל-1996. זה גורם אחד שמסביר בערך מחצית מהשינוי הכולל. המחצית השנייה נובעת משני סעיפים שמופיעים פה במאזן, שאני מחבר אותם ביתד לצורך השיתה הזאת. אחד מהם בצד ההכנסות זה הכנסות מאשראי לממשלה. כפי שאנחנו ראינו, ההכנסות האלה קטנו בסדר גודל של תצי מיליארד שקל. מהצד השני של המטבע זה גידול בהוצאות על פקדונות הממשלה בעוד כמיליארד שקל. בקשרים הכספיים האלה עם הממשלה, בצד ההכנסות ובצד ההוצאות, יש פער של 1.5 מיליארד שקל, שגם הוא מסביר את המעבר מעודף הכנסות ב-1995 לעודף הוצאות ב-1996. אלה שני הנושאים, אפשר להרחיב על כל אחד מהם את הדיבור במענה לשאלה. אני מציע שגברת פיטרמן תתחיל להסביר על הרזרבות ואחר-כך אני אשלים לגבי השאלה השנייה. בזה אנחנו ממצים את ההסבר. גם השאלה שהעלתה גברת סמדר

אלחנני היא שאלה חשובה מאוד והייתי רוצה לומר גם עליה כמה מילים.

סילביה פיטרמן:

אני רוצה לחלק את החומר שהפצנו בעיתונות לגבי המאזן. בלוח בעמוד 6 יש הכנסות של השקעת הייתרות בשקלים. ההכנסות האלה הן פונקציה של שער החליפין - ועל זה כפי הנראה יידברו כאן אחר-כך - ובנוסף השקעות במונחי מטבע חוץ על השקעת הייתרות. אני אתייחס להכנסות על הרזרבות במונחי מטבע חוץ. אנחנו מסתכלים על ההכנסות האלה לאו דווקא במונחי מטבע מסויים, כי יחידת מטבע מסויים זו יחידה מאוד מאוד שרירותית. אנחנו מסתכלים על ההכנסות או התשואות במונחי סל של מטבעות שמשקף את השימושים של הייתרות. אנו משקיעים את הייתרות כבר הרבה שנים בסל כזה והוא משתנה מידי פעם. השקעת הייתרות בסל כזה מאפשרת לנו לשמור על הערך הריאלי שלהם, על כוח הקניה של הייתרות. בלוח בעמוד השני של החומר שתילקתי, בשורה הרביעית, יש תשואה על הייתרות במונחי אותו סל. שיעור האינפלציה בארצות של המטבעות שמרכיבות את הסל אינו עולה על 3%. אתם רואים שבסך הכל רוב השנים השגנו תשואה ריאלית חיובית. ב-1994 היתה תשואה קצת יותר נמוכה. ב-1996 התשואה היא 4.9, עדיין תשואה ריאלית חיובית, אבל כמובן יותר נמוכה מאשר זאת ב-1995. ממה נובעת העובדה שהתשואה יותר נמוכה? בשורה מתחת ישנה תשואה על סל מטבעות מושקע בכללים דומים לשלנו בשוקים. זאת אומרת התשואה הזאת נלקחת מאינפורמציה שיש לנו מהשוק ולא דווקא התשואה בפועל של התיק. אתם רואים שבמשך רוב השנים אנחנו משיגים תשואה מעל מה שנקרא תשואת השוק. ב-1996 גם השגנו פער קטן, של 0.1 מעל תשואת השוק. מדוע התשואות קטנו ב-1996? היה תהליך, בעיקר בארצות-הברית, של עליית ריביות שהוביל להפסדי הון על הייתרות, לכן התשואה בעצם היא יותר נמוכה. ב-1995 היה תהליך הפוך, הריביות בעולם ירדו ואז היו לנו רווחי הון. בסך הכל רווחי ההון והפסדי ההון שאנחנו סופגים

אברהם שוחט:

אם היתה העלאת ריבית ואתם מפקידים אז למה זה גורם לכם ל

סמדר אלחנני:

כמו בקופות גמל.

סילביה פיטרמן:

כי אנחנו לא מגיבים לזמנים מאוד קצרים. הטוות הממוצע שבו אנחנו משקיעים את הייתרות הוא שנה ולכן כשהריביות עולות המחירים של אגרות חוב יורדים ואז התשואות יותר נמוכות.

נסים דהן:

רמת ההשקעה נשארה אותו דבר כמו בשנת 1996 ובכל זאת רמת התשואה היתה כמעט 50% פחות, במונחים דולריים, אפילו לא במונחי מרקים גרמניים, התשואה היתה הרבה יותר נמוכה. זו לא רק בעיה של ריבית יותר נמוכה או יותר גבוהה. 50% לא מצדיק את ההעלאה הזאת.

סילביה פיטרמן:

בשנת 1995 היו רווחי הון ולכן אנחנו קיבלנו לזמן קצר תשואה יותר גבוהה מהריבית שהיתה באותה תקופה. תשואות השוק האלה כוללות גם רווחי הון, כי זה תשואות לתיק שמושקע לשנה בערך. לגבי 1996, לתיק שמושקע לשנה, היו 4.8%.

נסים דהן:

באותם מונחים ובאותם כללי משחק בשנת 1995 זה היה 7.9% במונחים דולריים.

ועדת הכספים
18/03/97

סילביה פיטרמן:

לא, במונחי סל השימושים. במונחים דולריים יש בשורה מתחת

נסים דהן:

10.8% לעומת 2.5%. גם כן פער עצום.

סילביה פיטרמן:

נכון, אבל אולי תסתכל במונחי מרקים.

נסים דהן:

במרקים זה 2.8% לעומת 7.6%. לפי הטבלה הזאת היו צריכים לעבור למרקים ולא עשו את זה.

סמדר אלחנני:

זה נכון אקס-פוסט, לא אקס-אנטה. זה מסביר את הכל, זה המהפך שחל.

סילביה פיטרמן:

זה נכון שאילו ידענו מה יקרה למטבעות ב-1996 אז היינו משקיעים את כל היתרות בלירות שטרלינג. אבל זו תוכמה שלאחר מעשה.

נסים דהן:

כיצד מתחלק ההיקף של המרק הגרמני?

סילביה פיטרמן:

אנחנו לא נותנים נתונים מדויקים אבל אפשר לומר שאנחנו משקיעים ב-7 מטבעות, שהם מטבעות חזקים: דולר, מרק, פרנק צרפתי, לירה שטרלינג, ין, פרנק שוויצרי ופלורין הולנדי. התיק הגדול ביותר הוא הדולרי, יותר מ-50%. התיק השני בגודלו הוא התיק במרקים. כל אחד מהתיקים האלה מנוהל לחוד. אני הבאתי נתונים, אם אתם רוצים להסתכל, על השוואה של התשואות של התיק הדולרי שלנו עם תיקים דומים בארצות-הברית. מתפרסמים שם נתונים על 25 הקרנות הטובות ביותר שמשקיעות באגרות חוב של ממשלת ארצות-הברית. בשנה שעברה אנחנו היינו במקום שלישי, זאת אומרת התשואה של התיק הדולרי שלנו היא השלישית מתוך 25 קרנות הנאמנות הטובות ביותר. אם מסתכלים ב-5 השנים האחרונות אז התשואה שלנו נמוכה יותר מ-25 התיקים הטובים ביותר השנה אבל מי שמסתכל על התשואה שלהם בשנה האחרונה, יש להם תשואות של -9%, -7%, זאת אומרת אלה תשואות שמשקפות סיכונים שאנחנו לא לוקחים בניהול היתרות.

אברהם שוחט:

במה אתם משקיעים את הכסף?

סילביה פיטרמן:

אנחנו משקיעים באגרות חוב ממשלתיות ובפקדונות בנקאיים. אנחנו משקיעים מעבר ל-7 המדינות האלה שהמטבעות שלהם נכללות בסל השימושים אבל רק במדינות עם רייטינג גבוה. גם לגבי בנקים, סך הכל החוק מדבר רק על פקדונות בנקאיים אבל לנו יש מערכת מאוד מסויימת של ויסות, שקשורה להון של הבנקים, לרייטינג שלהם, וכדומה. אנחנו מפזרים את הפקדונות בין הבנקים בהתאם למיכסות.

ועדת הכספים
18/03/97

רפאל אדרי:

מי מחליט על הרכב הסל? יש איזה צוות או ועדה בבנק ישראל?

סילביה פיטרמן:

הסל הוא למעשה ההרכב המטבעי של הייבוא וההרכב המטבעי של פרעון החוב. אנו מודדים את ההרכב המטבעי הזה כל שנה. אם יש בו שינוי אנחנו עושים התאמות.

רפאל אדרי:

בקשר למרכיב של 50% מכלל הפקדונות הדולריים: גם אני מדבר על חוכמה לאתר מעשה אבל פחות או יותר היה ידוע מצבו של הדולר בשנים האחרונות. ידוע מה היה מצבו לפני 5-6 שנים, שהדולר היה כמעט כפול מהפרנק הצרפתי של היום. האם ה-50% פחות או יותר קבוע לכאן או לכאן, או שזו סטייה קלה לכאן, או סטייה גדולה? האם אתם לוקחים בחשבון גם את השינויים הצפויים או את המגמה שהיתה בשנים האחרונות?

סילביה פיטרמן:

קודם כל זה יותר מ-50% בסל השימושים. במשך השנים התפתחו כללים שמאפשרים למחלקת מטבע חוץ חופש בתנועה בין מטבעות. החופש לא גדול כי הסיכון במיסחר במטבעות מאוד מאוד גדול אבל יש חופש מסויים ואנחנו מנצלים אותו. למשל השנה ניצלנו אותו והיתה תשואה חיובית מפוזיציות מטבעיות אבל מה שהרווחנו בפוזיציות מטבעיות הפסדנו בפוזיציות על שערי ריבית, כי הריביות עלו וזה הפתיע אותנו. התשואות בשווקים עלו בתחילת השנה וזה הפתיע אותנו קצת. עד שאיתרנו את התיקים היו ההפסדים האלה, שקיזזו חלק מהרווחים בתחום המטבעי. אבל אם אתם מסתכלים על הנתונים האלה אתם יכולים לראות שאנחנו לא לוקחים סיכונים גדולים מידי. אנחנו לא חושבים שהפילוסופיה של השקעת הבנק צריכה להיות לקיחת סיכונים מאוד גדולים על תיק שהוא למעשה רכוש ציבורי.

נסים דהן:

הרכב הסל של בנק ישראל המתפרסם, מדד סל, זה אותו הרכב של מדד ההשקעות או שאין שום קשר?

סילביה פיטרמן:

הרכב סל המטבעות שלפיו נקבע שער החליפין הוא הממוצע של ההרכב המטבעי של הייבוא ושל הייצוא. ההרכב של הייטרות הוא על-פי הרכב הייבוא והרכב פרעון החוב כי אלה שימושים של הייבוא, הייבוא בפועל והפרעון הצפוי של החובות בשנה הבאה. מסתבר לאורך השנים שהסל הזה מאוד מאוד יציב על אף שהוא משתנה קצת מידי פעם.

נסים דהן:

יש פה גול עצמי, הוא שינה את שער החליפין אז הוא הפסיד בשקלים.

חיים אורון:

זו מדיניות מוניטרית כוללת.

דוד קליין:

התרגום של התשואה על הייטרות במאזן בנק ישראל נעשה כמובן בשקלים. כאן נכנס אלמנט נוסף, דהיינו שהולכים על-פי שער החליפין שקיים ולכן אם השער עולה פחות או יותר זה משפיע על ההכנסות של בנק ישראל באותה מדיניות השקעות שגברת סילביה פיטרמן תיארה עד עכשיו. אני מזכיר את זה משום שאני

ועדת הכספים
18/03/97

מגיע עכשיו לחלק השני של השאלה שחבר הכנסת שוחט העלה. ההכנסות מאשראי הממשלה גם מושפעות מאוד ממה שקרה בשער החליפין. מדובר בחוב ישן של הממשלה, ברובו הוא הצטבר עד שנת 1985, ואז הוא היה נקוב במונחים של סל המטבעות, לכן בעיקרו הוא צמוד לשער החליפין ולכן עם פיתוח איטי יותר, כפי שהיה בשנת 1996, ההכנסות מהחוב הזה הן קטנות יותר. זה אומנם הכל עניין חשבונאי. עד שנת 1985 זה היה כניראה רפרנס טוב להצמיד את זה לסל המטבעות.

נסים דהן:

החוב של הממשלה נקוב בתוך סל המטבעות? רק במדינת ישראל זה יכול להיות. יש חוק שמדינת ישראל עושה עסקים בתוך הממשלה רק בשקלים.

דוד קליין:

לא, מדובר על הצמדה של חוב שנלקח על-ידי הממשלה מבנק ישראל, אלה שני הצדדים בעיסקה. אז סוכם שההצמדה תהיה אל סל המטבעות כי ריביות אחרות כניראה לא היו מספיק רלוונטיות.

חיים אורון:

איפה הוא הופיע? באשראי לממשלה? בנכסים?

דוד קליין:

כן. כיוון שהנכס הזה צמוד לסל המטבעות ומכיוון שהגידול היה איטי יותר אז גם ההכנסות בשקלים מהנכס הזה היו נמוכות יותר מאשר בשנה הקודמת.

סמדר אלחנני:

אתה מדבר כמו מר דן פרופר.

דוד קליין:

זה מה שהיה לגבי החלק הזה של ההכנסות של הממשלה. זה קשור למה שקרה לשער החליפין בשנת 1996 וזה השפיע לא רק על מאזנים במשק אלא גם על מדיניות בנק ישראל בקטע הזה. בצד ההוצאות כאשר ראינו שההוצאות על פקדונות בבנק ישראל גדלו בכמיליארד שקל זה נובע בעיקרו של דבר מניצול יתרת המק"ם, שאנחנו עשינו בו שימוש כדי לקזז את ההזרמות.

חיים אורון:

בעמוד 13 המק"מ עלה מ-13 כמעט ל-17. אז הפער הוא מיליארד שקל? ה-5 מיליארד הביטוי שלהם בריבית זה עוד מיליארד ריבית, גם הריבית על הכל וגם על ההפרש. גם על הדלתא. יש ריבית על ה-12 המקוריים וזה נתן מיליארד שקל תוספת.

אברהם שוחט:

אני רוצה לחזור לשאלה שהיא בקצה הדרך, אני בכל אופן רוצה להבין אותה. מה המשמעות מבחינת רווחי בנק ישראל מול תקציב המדינה בצד ההכנסות? כלומר, איך זה מתבטא בכסף? פה נגיד היה 2.5 ופה יש 2.3, מה משמעות העניין מבחינת תקציב המדינה בתקבולים?

שאלה שניה, האם יש לכם גם פירוט רבעוני, זאת אומרת על המגמות שקיימות? אני מניח שיש מק"מ או שמוכרים היום בכל מיני מיכרזים או בדרך אחרת בהיקפים גדולים מאוד. אם יש ניתוח רבעוני אז אפשר לראות גם את המגמות. אתם נותנים פה רק את התוצאה השנתית ואז קשה לעמוד על המגמה, זה איזשהו ממוצע.

השאלה השלישית שאני רוצה לשאול בהזדמנות חגיגית זאת, אני שמעתי את הדיעה

שלך לגבי הספיגה, שהיא לא אקוויוולנטית לכמות המכירות של דולרים, שהספיגה היא פחותה בכמה מיליארדים. ההסבר שנתת, שמשמעות העובדה שהריבית לא ירדה היא שהשוק צריך את ההזרמה הזאת או שהוא הולך לשימושים אחרים. לא הבנתי בדיוק את הנקודה. אם זה מה שהוא נותן, נניח שהרווחתם בשקלים כ-3 מיליארד דולר וספגתם חזרה לא 10 אלא רק 5, ואתה אומר שהריבית לא ירדה, משמעות העניין שמבחינת ההזרמה ומבחינת המשק הדבר הוא בסדר. הייתי רוצה להבין את העניין הזה והאם זה לא נובע במידה מסויימת מהעובדה שבסך הכל המערכת של הבנקאות, אם אינני טועה, היא די קשיחה והיא פועלת לפי כללים שאתם קובעים בשיעור ריבית. עד כמה העסק הזה גמיש ובאמת מבטא כוחות אמיתיים של השוק?

סמדר אלחנני:

לעניין הרווחים של בנק ישראל, אתם יכולים לענות רק על חצי מהשאלה. בצד אחד כתוב רווחים שלפי החוק צריכים להיות מועברים לתקציב המדינה. מצד שני רציתי לראות בתוך נתוני החשב הכללי כמה רווחים באמת התקבלו. יכלתי לעשות את זה רק לגבי רווחי שנת 1994, שמופיעים בדו"ח לשנת 1995. יש לי את דו"ח החשב הכללי רק על שנת 1995 ויש הפרש של 200 מיליון ש"ח בין מה שמוצהר לגבי רווחי שנת 1994 לבין מה שעבר לתקציב המדינה בשנת 1995. זאת שאלה אחת, לגבי הפער במספרים, אבל אתם יכולים לענות רק על חצי מהשאלה, החצי השני נמצא אצל החשב הכללי. הדבר השני, אומרים שאם אין רווחים אז תהיה מקדמה מבנק ישראל, ככה שלתקציב המדינה זה לא משנה בעצם. גם כאן תוכלו לענות רק על חצי מהשאלה.

יחד עם המאזן לשנת 1996 כבר שלתתם את המאזן לסוף ינואר 1997. שם יש גידול בהיקף אדיר של הייתרות. סך כל המאזן גדל - מדובר על גידול ביתרות מטבע חוץ - אבל כל הגידול במאזן לתודש אחד הוא חצי מכל הגידול במאזן בכל שנת 1996. אני חושבת שפה זה כבר סדרי גודל שכדאי לקבל עליהם הסבר, לאן זה מוביל?

אברהם שוחט:

אני מבין, אם אני לא טועה, שכל הפעולה של הריביות במק"מ נעשית בתוך התחשבות של הבנק, זאת אומרת היא מגיעה לתקציב רק דרך רווח או הפסד של בנק ישראל, היא לא מועמסת על התקציב כהוצאת ריבית. האם הבנתי נכון?

דוד קליין:

לגבי השאלות שמתייחסות לקשרים הכספיים שבין בנק ישראל לבין האוצר מנקודת הראות של הרווחים, אולי נבקש מחשב בנק ישראל להסביר את הנקודה הזאת. יש לנו מסורת מסויימת בקשרים הכספיים עם האוצר בנושא הזה. אולי צריך להסביר מה אנחנו אומרים בראשית השנה ומה אנחנו אומרים בסופה ואיך האוצר אמור להתחשב באינפורמציה ובהעברה הכספית הזאת במסגרת התקציב שלו.

צבי אורבך:

בהתאם לחוק כל הרווחים של הבנק מועברים לממשלה בשלמותם. אם יש רווחים. אם אין רווחים אז הבנק גם לא מעביר.

היו"ר סילבן שלום:

אז מה האינטרס של הבנק שיהיו לו רווחים?

סמדר אלחנני:

הוא מוסד ללא כוונת רווח.

חיים אורון:

מה קורה אם יש עוד שנה כמו השנה? כי אם נניח תהיה עוד שנה כזו אז אתה

תהיה כבר במינוס הון עצמי.

צבי אורבך:

כשיש רווחים, כל הרווחים מועברים לממשלה. אבל אנחנו באוצר מחלקים את הרווחים לשני חלקים: רווחים שהם חלק מההכנסות של הממשלה שמקטינים את הגרעון; ורווחים שהם לא חלק מהכנסות הממשלה ולא נכללים בגרעון אבל מהווים חלק מהמימון של הממשלה. למשל אם ניקח את שנה שעברה, רווחים של כ-2.5 מיליארד, מיליארד מתוכם היוו חלק מהכנסות הממשלה שמקטינים את הגרעון, ככה שאם הממשלה עומדת ביעד החוק להפחתת הגרעון מכניסים רק את חלק שהזכרתי קודם. הייתה הולכת למימון של הגרעון. אנחנו קוראים לרווחים האלה "רווחים ריאליים ממומשים". הם לא רווחים חשבונאיים. הם תוצאה של החשבונאות אבל הם לא חלק מהדו"חות הכספיים הרגילים של הבנק.

נסים דהן:

לא הבנתי את הנקודה הזאת, אולי בגלל שאני חלש בכלכלה. לאיפה הלך הכסף? לאן הוא נעלם? אם העבירו אותו מבנק ישראל לממשלה אז מישהו קיבל את הכסף.

אברהם שוחט:

זה בא למימון הגרעון, במקום לקחת הלוואות בחוץ.

צבי אורבך:

לממשלה יש תקבולים. חלק מהתקבולים יכולים להיות הלוואות, חלק מהתקבולים הם של של מפעלי הממשלה, דיבידנד מהכנסה שאתה לא צריך להחזיר אותה. לכן אנו מחלקים את הרווחים של הבנק לשניים לפי הגדרות של קרן המטבע הבינלאומית ומיישמים אותן כאן בארץ. חלק אחד נקרא "רווחים ריאליים ממומשים", זה מקטין את הגרעון, כמו מס הכנסה, כמו דיבידנדים, וחלק אחר זה "הכנסות אחרות" שהולכות לצד המימון. מבחינה חשבונאית אנחנו מעבירים את כל הרווחים לממשלה. אחר-כך בממשלה עצמה צובעים אותם, חלק להקטנת הגרעון וחלק למימון.

אברהם שוחט:

התוצאה של 1995 היא בערך 2.5 מיליארד. מתי היא נרשמה בצד ההכנסות של הממשלה, ב-1996 או ב-1995?

צבי אורבך:

אני חושב שב-1995. אנחנו מעבירים להם את זה עם תאריך ערך של 31.12 של השנה הקודמת, למרות שאנחנו לא גומרים את החשבונות עד אז.

אברהם שוחט:

אני מדבר מזווית הראיה של האוצר. נניח שב-1996 תהיה ירידה מקבילה, האם בגלל התוצאה של 1996 אז תהיה הגדלת הגרעון במיליארד שקל?

סמדר אלחנני:

הפער בין המספרים הוא עוד יותר גדול.

צבי אורבך:

עכשיו אני אעבור ל-1996. ב-1996 היה לנו קודם כל הפסד אבל כשאנחנו מחלקים את זה, את אותם רווחים ריאליים ממומשים שמהווים חלק מההכנסות, היה לנו 1.4 מיליארד רווחים מכיוון שהיו לנו הכנסות למשל מיתרות מטבע חוץ. אומנם היתה ירידה בהכנסות האלה אבל עדיין זה היה סכום נכבד, וזה רכיב עיקרי

ועדת הכספים
18/03/97

בהכנסות האלה. זה אומר שמבחינת הגרעון התקציבי אז בנק ישראל תרם להקטנה של הגרעון בערך ב-1.4 מיליארד. מבחינת המימון, בעיית המימון היא יותר גדולה.

אברהם שוחט:

בעצם יצרתם הקטנת הגרעון גם ב-1996 למרות ההפסד. בסך הכל לכיסוי הגרעון זרמו דרך הממשלה 1.4 מיליארד שקל.

צבי אורבך:

אנחנו השנה לא העברנו לממשלה אגורה אחת כרווחים מכיוון שיש לנו הפסדים. אבל מבחינת ההצגה של גרעון ומימון שם יכולים

אברהם שוחט:

אני מדבר על הצד האוצרי, על הצד התזרימי כפי שנרשם בהכנסות המדינה. אם בשנת 1995 נירשם כמיליארד שקל בצד ההכנסות

צבי אורבך:

השנה יירשם 1.4 מיליארד ואחר-כך בצד המימון יהיה תוסר.

אברהם שוחט:

אבל בצד ההכנסות לצורך קביעת גרעון הממשלה קיבלו הכנסה בהתאם צפוי, אפילו יותר, בהשוואה שבין 1995 לבין 1996. אבל זה לא נותן שום הסבר לחריגה של 6.9 בהגדלת הגרעון.

צבי אורבך:

זה להיפך. אם ב-6.9 כבר יכללו את ה-1.4, את זה אני לא יודע.

אברהם שוחט:

אני מניח שכן, את זה אנחנו יודעים. אתה אומר שאתם נוהגים לעשות ככה שהם ישמעו את זה עוד בשנה הנוכחית.

צבי אורבך:

את זה אנחנו יודעים רק בסוף פברואר, כשאנחנו מפרסמים את הדו"ח הכספי.

סמדר אלחנני:

זה הופך להיות מיון מחדש.

דוד קליין:

לפי דעתי הם ידעו בראשית ינואר כי אתה סיפרת להם בכמה זה עתיד להסתכם והם מתקנים אחר-כך חודש או חודשיים רטרואקטיבית.

אברהם שוחט:

הם לא רוצים שינוי גרעון במספרים כאלה?

צבי אורבך:

זה השפיע על הגרעון בלבד.

ועדת הכספים
18/03/97

נסים זהו:

זאת אומרת: 6.9 + 1.4.

חיים אורון:

הגרעון היה לפי המתוכנן. זה לא גרם להגדלת הגרעון. זה גרם להגדלת הצרכים במימון.

אברהם שוחט:

אבל כששאלתי אותו אם רשמו את זה באוצר הוא אמר שהוא לא יודע.

דוד קליין:

אני זוכר שדיברנו על זה שצריך לעדכן את האוצר לגבי התוצאות בראשית ינואר.

סמדר אלחנני:

פרסמתם הודעה לעיתונות לפני שהמאזן יצא.

דוד קליין:

האוצר קיבל מושג טוב מאוד מה עתיד להתרחש ולכן לקח את זה בתשבון.

חיים אורון:

אני שואל לגבי סעיף 10 בעמוד 16. התחלתם את השנה ב-320, אתם רשמתם את הגרעון, והיום אתם ב-70. אם נוסף פה את ה-206, מה קורה עם שנה הבאה? האם בנק ישראל יהיה במינוס?

סמדר אלחנני:

מחקו את הקרן השמורה.

צבי אורבך:

בשביל מה צריך הון לפירמה? במקרה של Default, במקרה של פשיטת רגל, שתהיה איזה כרית אנושית. מדוע? מכיוון שפירמה רגילה צריכה מזומנים והיא לא יכולה לספק אותם. יש גוף אחד בכל משק שייכול לייצר את המזומנים בלי להיות מואשם בזיוף, זה הבנק המרכזי.

חיים אורון:

אז למה הוא מחזיק 320?

צבי אורבך:

צריך לשאול את אלה שחוקקו את החוק הזה בשנת 1954. אבל המשמעות המעשית מדוע לבנק מרכזי אין הון לא ברורה לי. בספרות מקצועית שנפוצה עכשיו יש שאלה גדולה האם בנק מרכזי צריך הון.

נסים זהו:

כדי לא להגדיל את האינפלציה.

ועדת הכספים
18/03/97

צבי אורבד:

ספק אם יש משמעות להון עבור בנק מרכזי. התשובה היא לכן שאנחנו מותקים את הגרעון. אם יהיו הפסדים בשנת 1997 אז נמתוק כניראה את ההון בשנת 1997. אבל לא תהיה למחיקה הזאת איזשהי משמעות.

אברהם שוחט:

אני רוצה לשאול שאלה לגבי 1997. בגלל ההיקף הגדול של המק"מים והספיגה הגדולה שאתם מבצעים והפערים בין התשואות למט"ח, אפילו שהופכים את זה לשקלים, בעיקר בגלל שער החליפין, האם אתם לא צופים הפסד גדול מאוד שיירשם באותו עמוד של מאזן רווח והפסד שלכם מבחינת הריביות שתשלמו על כל תהליך הספיגה הגדול הזה אל מול התשואות של המט"ח שאתם שמים?

נסים דהן:

שר האוצר אמר שזה 1.5 מיליארד.

אברהם שוחט:

כפי שזה נראה עכשיו בגלל ההיקפים זה עומד להיות סכומים גדולים מאוד, שלא ניראה איזשהי דרך לכסות אותם. לפי הרבעון האחרון או לפי הנפתים שאתם היום פועלים בהם האם אתם לא מניחים שיהיה הפסד גדול מאוד לבנק ישראל בשנה הבאה?

דוד קליין:

התשובה לשאלה הזאת תלוייה כמובן במה שייקרה למרכיבים של החשבון. יש בו צד הכנסות וצד הוצאות. צד ההוצאות זה הריבית שאנחנו משלמים עבור המכשירים שאותם אנו מפעילים וצד ההכנסות זה הריבית שאנו מקבלים כי אנחנו הרי רוכשים נכס ומקבלים עליו ריבית בצירוף הפרשי שער (אם יהיו כאלה) במהלך השנה.

אברהם שוחט:

בהנחה שאלה שעושים את הפעולה הזו יודעים מה שהם עושים, נגיז שהם לא טועים.

דוד קליין:

אפשר לעשות את החשבון הזה במספר הנחות: אפשר לעשות אותו גם בהנחה הזאת ואפשר לעשות את החשבון גם בהנחה אחרת. להנחות האלה יש השפעה גדולה מאוד על התוצאות. לכל אחוז בשער יש השפעה גדולה מאוד על התוצאות של החשבון. אנחנו יודעים היום שבגלל רצועת שער החליפין והמקום שבו נמצא שער החליפין בפועל אז יש פער בטוח של 6%. על-פי הכללים הנוכחיים זה השיעור המינימלי. קשה מאוד לתת הערכה שיש לה איזשהי איכות סבירה של תוצאות החשבון הזה. לכל אחוז בשער החליפין יש השפעה דרמטית על התוצאה. כל אחד יכול להניח מה שהוא רוצה אבל אז זה הופך לטכניקה. אין לי הנחה לגבי התפתחות שער החליפין, אני אומר את זה באמת ובתמים.

חיים אורון:

הוא היחידי שגם יכול להשפיע על הקרן, גם יכול להשפיע על הריבית, וגם איך לממן את הגרעון ממקום אחר. אז מה הוא צריך לדאוג? השנה זה עלה מיליארד שקל.

דוד קליין:

זה לא עניין של דאגה. אני תושב שחבר הכנסת שוחט שואל שאלה לגיטימית. התוצאות יכולות להיות משמעותיות מאוד לשני הכיוונים. יתרות של 15 מיליארד דולר זה שינוי דרמטי.

סמדר אלחנני:

לא ענית על העניין של המיון מחדש של פקדונות הממשלה, הגדרה שלא היתה קיימת בשנה שעברה.

דוד קליין:

אני חושב שגברת סמדר אלחנני נגעה בנושא מאוד חשוב. סעיף 45(א) בחוק בנק ישראל מגביל את היכולת של הממשלה לקבל הלוואות מבנק ישראל. סעיף זה אומר שבנק ישראל לא יתן הלוואות לממשלה למימון הוצאותיה. השאלה היא מתי ועל-פי מה אנחנו יודעים שהממשלה לקחה הלוואה מבנק ישראל. לאוצר יש בבנק ישראל לא רק יתרות טובה, יש לו גם יתרות זכות. יש לו מספר פקדונות בשקלים או במטבע חוץ. בשקלים בחלק מהזמן הוא בחובה ובחלק מהזמן הוא בזכות, במט"ח הוא תמיד בזכות. אנחנו סיכמנו עם משרד האוצר שניקח את סך היתרה של הפיקדונות שלו בבנק ישראל, חוץ מאשר 2 מיקרים חריגים שאותם הוצאנו, ננקה מייתרת הזכות את יתרת החובה, אם היא קיימת, וניקח את הנטו, שקלים ומט"ח בייחד, ועל-פי זה נישפוט אם יש לאוצר זכות לגבי בנק ישראל או חובה. על-פי החוק בדרך כלל הוא לא יכול להיכנס לחובה של יותר מאשר 1.6% מהתקציב הרגיל.

סמדר אלחנני:

זה רציף, לא צריך לגרור את זה. זה התיקון שהכנסנו.

דוד קליין:

מכאן נובעת ההבהרה שאת התייחסת אליה, פקדונות למימון התקציב. מתוך שלל הפקדונות שבאוצר בנק ישראל סימנו את אותם פקדונות שהם רלוונטיים למימון התקציב ולכן גם עלתה השאלה האם הממשלה עומדת או לא עומדת באיסור שמוטל על בנק ישראל לתת לה את מימון ההוצאות שלה, והיא באמת שומרת על כך. אנחנו מסתכלים וגם הם מסתכלים כל יום במרכיב הזה של יתרות הזכות מול החובה שיש להם בבנק ישראל ועל-פי זה הממשלה צריכה לנהל את תזרימים המזומנים שלה: הכנסות, הוצאות, הלוואות וכל מה שקשור בזה, כך שהם יעמדו באיסור שניקבע מכוח החוק. המרכיב הזה מופיע עכשיו לראשונה משום שרק בשנת 1996 קבענו אותו בצורה מוסמכת. היתה איזשהי תקופה שהתחלנו לחשוש שמא הממשלה לא עומדת בחוק עד הסוף, כי הייתה הכוללת של הפיקדונות שלה ירדה מתחת לאפס. לכן סיכמנו עם החשב הכללי מה שסיכמנו.

אברהם שוחט:

לא ענית לי עדיין על הספיגה, שהיא חצי, שהקנייה של המט"ח היא 3 מיליארד והספיגה היא לא מלאה.

דוד קליין:

על הדברים האלה צריך להסתכל על פני זמן. יש לבנקים כללים שונים של נזילות והם יכולים להיכנס לגרעון בגבולות מסויימים ואז צריך לספוג פחות. אם אנחנו רוצים שייכנסו לגרעון בסכומים קטנים יותר, צריך לספוג יותר. הדבר הזה תלוי גם במה שקורה בביצוע התקציב וגם במה שקורה בשוק מטבע החוץ. לאורך זמן הדברים האלה תייבים להסתדר אם הריבית לא יורדת. ברור שאם אנחנו לא סופגים את הכמויות העודפות שמוזרמות לשוק אז הריבית יורדת. כל עוד היא לא יורדת זה הסימן שספגנו כמה שצריך. יש עוד שיקול אחד שצריך לקחת בחשבון, המשק זקוק לתוספת נזילות. אפילו כדי לשמור על הריבית שאנחנו רוצים עדיין צריך להגדיל את הנזילות במשק. אם לא נזרים לתוך המשק נזילות במידה שנדרשת לצמיחה שלו ולהשגת יעד האינפלציה אנחנו נחנוק אותו. הדברים האלה גם כן מצריכים תוספת נזילות במשק. לחשבון הכללי של כמה נזילות צריכה להיות במשק נכנסים כל השיקולים האלה.

ועדת הכספים
18/03/97

סמדר אלחנני:

גם הריבית זה נזילות.

דוד קליין:

נכנסים כל השיקולים האלה ואנחנו בסופו של דבר שופטים, וכך אנחנו מציעים גם לאחרים לעשות, את העמידה ביעדים של המדיניות המוניטרית בשאלה האם הריבית נשמרת או לא נשמרת. אלה מימדי הספיגה שאנחנו ממצים, רק למטרה הזאת, ולכן הם לא תמיד זהים לרכישות מט"ח, משום שיש גם וריאציות של זמן וגם שיקולים נוספים שנכנסים לחשבון הזה. לכן אין זהות מדוייקת בין סוג אחד של הזרמות לסך הספיגות שלנו.

אברהם שוחט:

מה כלי הספיגה שלכם עכשיו?

דוד קליין:

כלי הספיגה המעשי היחיד שיש לנו היום זה מיכרזי הפקדונות.

סמדר אלחנני:

גמרתם עם ה"סוופ"?

דוד קליין:

ה"סוופ" נשאר ברמה מסויימת. אנחנו משלמים את ריבית השוק. ריבית השוק היום על החישוב הזה היא בסדר גודל של 15%.

חיים אורון:

אם לצורך העניין בנק ישראל לא היה בנק ישראל והיה גומר מאזן בצורה כזאת, מה הייתם מציעים לבנק הזה, בתור המפקח על הבנקים, לעשות אחרת מאשר עשיתם? האם יש פה פעולות שאפשר לשפר? אם זה הכל ביצועי אופטימום אז אין מה לעשות.

דוד קליין:

ה"אם" שלך הוא כמובן משמעותי מאוד. יש לנו בוועדה המייעצת שנים רבות חבר שתמיד שאל אותנו מה המדיניות המוניטרית לרווחים של בנק ישראל. במשך שנים רבות הטלנו שיעורי נזילות גבוהים, לא שילמנו עליהם ריבית, היתה ריבית נמוכה מאוד, והתזרנו את הכסף לבנקים בריבית אשראי. היום אנחנו עושים להיפך אבל זה מה שעשינו במשך שנים רבות מאוד ו"הרווחנו". כאשר הוא רצה ממני את התשובה הסטטיסטית לתרומה של המדיניות המוניטרית לרווח תמיד הסברתי לו שאם היינו מתנהלים לפי שיקולי רווח היינו צריכים לנהל מדיניות אחרת לחלוטין. לכן ה"אם" הזה הוא מאוד משמעותי. אני מניח, וזה הכל היפותטי, שאנחנו בכלל לא היינו מגיעים למאזן כזה אילו המטרה שלנו היתה לעשות רווחים, היינו מנהלים מדיניות שונה לחלוטין ולכן לא היינו גומרים ככה. אני חושב שלמזלנו לא הבנק המרכזי של ישראל ולא שום בנק מרכזי אחר פועל למטרת רווח. לו הוא היה פועל למטרת רווח הרבה דברים היו משתנים.

חיים אורון:

אבל הוא גם לא פועל למטרת הפסד, בכל זאת. השאלה אם יש פה איזשהו תחום שאפשר היה לשפר.

ועדת הכספים
18/03/97

נסים דהן:

בלי להשפיע על המדיניות המוניטרית

דוד קליין:

אלה יעדים שהממשלה קובעת ואותם צריך לעשות.

נסים דהן:

האם יש לכם הערכה, מספרים מדוייקים, של כמות הכסף במטבע החוץ שהובא למדינה, עקב הריבית הגבוהה בשקלים, שעלול לברוח בלילה אחד?

אברהם שוחט:

הם אמרו את זה בישיבה, הם אמרו בערך בין 5 ל-6 מיליארד.

היו"ר סילבן שלום:

הכסף החם הועבר.

דוד קליין:

אם משהו חם יותר או קר פחות זה הרבה מאוד עניין להערכות. אין מספרים מדוייקים.

נסים דהן:

האם מתכווננים לזה? האם אנחנו משאירים לעצמנו יתרות כאלה שיימנעו התמוטטות כאשר יקרה הלילה הזה, כדי שמדינת ישראל לא תהיה "מכסיקו מספר 2"?

היו"ר סילבן שלום:

אם זה יברח אז זה בלי קשר לשאלה האם יש יתרות או לא אלא בגלל שער החליפין.

דוד קליין:

אנחנו למדנו מהתנהגות הציבור שיש לו שיקולים רציונליים והוא קונה מטבע חוץ ומוכר מטבע חוץ משום שכדאי לו. הוא עושה את החשבון, מגיע למסקנה שכדאי לו והוא משלם. לכן אם הוא ישנה לכיוון הפוך ממה שהוא נוהג היום צריכה להיות לו סיבה כלכלית לכך. אחת הסיבות שחוינו אותן בעבר היא ירידה בריבית. אם הוא מקבל ריבית שקלית נמוכה מידי אז בוודאי שהוא מעדיף להשקיע במט"ח ולגבות בשקלים.

נסים דהן:

אם זה יעבור מכסף שקלים לכסף מט"ח בתוך המדינה לא יקרה כלום. אני מפחד שזה יברח לניו-יורק ולצרפת.

היו"ר סילבן שלום:

היום הכסף שלהם הוא בשקלים. ברגע שהם יעבירו אותו חזרה למט"ח יהיה כזה ביקוש למט"ח ששער החליפין יעלה בצורה קיצונית. זה לא משנה אם ישראלים יעשו את זה או

ועדת הכספים
18/03/97

נסים דהן:

אבל הייתרות במטבע חוץ יירדו בבת אחת, שם תהיה בעיה כי לא יהיה לך מאיפה לממן את זה ואז אתה תיקח ריבית ברמה גבוהה כדי לממן את הייתרות במטבע החוץ.

היו"ר סילבן שלום:

הקו האדום בשנות השמונים היה 3 מיליארד דולר, 3 תודשי יבוא. 3 חודשים זה מצב שבו אתה יכול להיחנק מבלי שיש לך משהו אחר.

סמדר אלחנני:

היום צריך פחות מ-3 תודשי יבוא כי זו מדינה אחרת כבר, זה לא מה שהיה בעבר.

דוד קליין:

אני מבקש להוסיף עוד משפט כדי להשלים את התשובה. התשובה לשאלה מה יקרה ליייתרות מושפעת לא רק מהשאלה כמה מטבע חוץ הציבור ירצה אלא מה יקרה לשער החליפין, גם זה חשוב. בהחלט יכול להיות שבמקומות מסויימים לא צריך למכור מטבע חוץ בכלל כי שער החליפין יטפל בזה. צריך לקחת בחשבון שיש כאן שני גורמים, לא רק יכולת של בנק ישראל למכור את הייתרות שיש לו אלא גם מה השוק יעשה לשער החליפין.

היו"ר סילבן שלום:

תודה לד"ר קליין. מחר תהיה רביזיה בשעה 10.

הישיבה ננעלה בשעה 13:00